№ 97. Tallinnas, neljapäewal 8. märtsil 1907. II aastakäik

Ilmub iga kesknädala ja laupäewa hommikul.
Toimetus ja talitus on:
Tallinnas, Wiru uul. Teich'i majas nr. 11.
Abitalitus:
Harju uul. hra Kuusika raamatukaupluses.
Toimetuse adress:
„Noorus" toimetusele, Tallinnas.
Wene keeles: Въ редакцию газеты „Noorus" Ревель. Эстл. губ.
Teistes linnades ja maal wõetawad tellimist ja kuulutusi wastu [illegible] raamatukauplused. Wõõgu tellimisi wastu ei wõeta.

Noorus

Kõnetraat (Telephon) nr. 365.

Tellimise hind:
Postiga: [illegible] | Postita: [illegible]
[illegible]
Üksik nummer maksab 3 kop.
[illegible] 10 kop.
[illegible]

Turwa wäärtus.

Suur osa meie wäikesest kodumaast on turwa sood, wõi rabad. Siiajaadik seisawad nad aga weel suuremalt jaolt tarwitamata ja ainult metsawaestes kohtades saab turwaid pisut leigatud, suurem jagu ahjukütti aga siiski weel kauge maa tagant kallis raha eest ostetud. See tuleb sest, et meil weel turwa wäärtus suuremalt osalt tundmata on.

Olgu siis siin mõned read turwa wäärtusest kirjutatud, et igamees, kellel seda kallist warandust saada on, seda mitte tarwitamata ei jätaks. Kuidas turwaid wõtta ja mis selle waaga paremat teha, sellest edaspidi, kui sõõ aeg kätte jõuab.

Turwas on põlew olluk, nagu puu ehk kiwisüsi. Teda wõib kodustes ehitustes, kui ka mitmesugustes wabrikutes, aurukatla küttele ja mitmetes kohtades, nagu telliskiwi- lubja- ehk portlelani põletamiseks tarwitada.

Et turwas mitmel seltsi on, siis on ka ta kütte jõud wäga mitmesugune: üks selts annab rohkem soojust, kui teine ja on see wahe tihti wäga suur. Sellepärast peab iga turwa seltsi juures tähelepanema:

1. Tuha paljuse peale. Turwa wäärtus on seda suurem, mida wähem ärapõlenud turwast tuhka järele jääb ja

2. turwa kuiwuse peale. Kas turwas kuiw on, selles on suur tähtsus. Nagu teada, walmib, wõi kaswab turwas rabas tarwede jäänustest, wee mõju all. Kõik rabad on märjad, nii siis wäljawedetud turwas wäga palju wett. Turwa lõikaja ja tarwitaja peamure peab olema, et temast rohkesti wett wälja saaks. Kõige kuiwematel suwedel õhu käes kuiwatatud turwastes on aga ikkagi weel 15—20% wett. Seisawad nad 2 aastat kuiwas kohas, siis kaub niiskus kuni 12% peale. Küttematerjali sees olew niiskus alandab jäle ja nõudmise jõudu, sest et üks suur osa wee wäljaauramiseks, kuiwatamiseks ärakulub, ja ega siis weel meile mingisugust kasu ei anna, kui niiskus täitsa wäljas on.

Nii arwatakse turwas kus on

20% wett = 4,0 soojuse jagu
33% „ = 3,29 „ „
37% „ = 2,8 „ „

turwas aga, kus juba enne kui 40 pr. wett on, kustub wehese tõmbamisega ahjus täiesti ära ega anna mingisugust soojust. Lähemaks seletuseks oleks ütelda, et 2,9 kub. sülda 20 pr. weega turwaid niisama palju soendawad, kui 4,08 kub. sülda 37 pr. wett. Seega tarwitaksime wiimast enam kui üks weerand rohkem. Tähele peab panema.

3. turwate tihedust. Tihe turwas on igapidi kasulikum kui kohewil ja sammalne. Wiimane wõtab kergeste wihma ja lume sulanud wett wastu ja tarwitab alalhoidmiseks suuremaid ruumisi. Ahjupannes põleb ta kiirelt ja jätab hulga tuhka järele. Kütter peab tihti ahju ukse lahti tegema, mille läbi palju soojust kaduma läheb.

4. Turwa kõwadus. Kõwa, terane, mitte pudenew turwas, on oma wäärtusel kõige kõrgemal. Teda on kerge kuhja panna, hea wedada, sest et tast suurt puru ega tukka maha ei jää. Pudenust turwast jääb kuhja ladumisel, kui ka wedul, alati suured hulgad maha, mille läbi palju kahju saame, nii et seesugune küttematerjal tihti kolliks kippus minema.

Et turwa wäärtusest otsust teha, siis peame tema soojendamise jõudu teiste küttematerjaliga wõrdlema. Selleks wõetakse teatud jagu wett ja soojendatakse kuni ühe teatawa soojuse kraadini. Mida rohkem üks küttematerjal teatud raskuse soendub, seda rohkem on al soendamise jõudu.

Katsed on näidanud, et 1 nael wiletsaid turwaid 0° kuni keemiseni 15 naela wett soendawad, 1 nael häid tugewaid aga ligi 30 n. wett. Ilmal on aga turwa seltsisi olemas, mis kuni 1,2,? n. wett soendawad.

Moskwa wabrikute ringkondades on takse, et üks kub. süld masinaga leigatud turwaid, kus 25 pr. wett ja millel 5 pr. tuhka järele jääb 1½ kub. sülla männa puude asemel täidab, ja et 1½ kub. sülda leigatud turwaid niisama palju soendawad, kui 1 kub. süld kase puid. Arwame ühe kub. sülda leigatud turwaid kõige wedu ja kuluga kokku 8 rubla, seega 13/4 siis 14 rbl. müüga aga weelet ½ kub. sülda kasepuid ei saa,

Ehk küll turwas igas ahjus põleb, on siiski teada, et seeläkohased ahjud, rosti ja kindla uksega sisseseatud saaksiwad, mis läbi küttematerjali märksa wähem tarwitame.

J. R.

Walitsuse ettepanekud.

Wiimsal teedisel riigiwolikogu koosolekul pidiwad walitsuse ettepanekud ettelugemisele tulema, kuid jäeti järgi, niisama kui kogu terwe päewakord arwatawasti tuli?ad nad riigiwolikogu eraistumisel arutusele.

Walitsuse ettepanekud on kõrgemate autondjate teatuste järel, nagu „Birsh. Wed." kirjutanud põhjusmõttes järgmised:

1. Walitsus tunnistab kindlat ja tõsist soowi, duumaga käsikäes maarahwaks ja rahwa hea käekäiguks töötada.

2. Ta saab duuma soowidele seaduste najal talu- ja töörahwa majanduse tõstmiseks ja parduse laiali laotamiseks rahwa hulkadele wastu tulema.

Nende ülesannete täitmiseks on walitsus hulga seaduste projektisi walmistanud, mis duumale läbiwaatamiseks etteannakse. Nende [illegible] püüab tõsiselt reformisi läbiwiia, on aga selles mõttes, et neid pikkamisi ja nimetatud korra järele [illegible] wõidakse.

Üleüldine ettepanekute siseloom on jõukalik; walitsus tarwitab duumat ja ütleb selle üle kahetsust, et ta sunnitud oli maad põhjusseaduste § 87 põhjal rahustasiseks ja eraliste seaduste alla panema.

Nagu kuulda, saada ettepanekud nende päewade sees kindlalt kirja pandud. Ta olla lühike ja acilisel toonil.

Ka kadettide leht „Retsch" kirjutab ettepanekutest ja ütleb neil progressiwlise iseloomu olema.

„Walitsus tunneb ära," kirjutab ta, „et agrarreformid põhjalikult läbiwiia tarwis on aga ta on selles arwamises, et seda mitte wägiwaldse eraomanduse kautamisega ühendada ei wõi.

Ka maksukoormatest, mille all iseäralikult weelmad rahwaklihid kannatawad, räägiwad ettepanekud ja on sel arwamisel, et progressiw tulise sissetulekku maksu sissesaadmisega kergendust tuleb."

Talwteed.

Olid juba sõda talwel alatiste sadude ja tuiskude tõttu meie teed wäga wiletsasse seisukorda sattunud, siis on nüüd kewade poole, kus päikese kiired siit ja sealt lund enam wähem sulatama hakkawad, tükati niisugusesse seisukorda saanud, et läbisaamine ka kõige wäikesema koormaga pea wõimata on. Iseäranis [illegible] Pärnu maanteelt, kus, nagu linnatulijad räägiwad augud nii sügawaks olla läinud, et enam loot'gi wälja ei paista. Iseäranis nüüd märtsi kuul, kus igal mehel linnas asjadeajamisi on, teeb niisugune wiletsate läbipeasemine meie wäikepõllupidajatele, kes ühe teega kaks asja toimetada tahaks palju tüli. On tal midagi turule tuua, siis ei wõi ta ei miskisugust koormat peale panna sest ei nagu meile räägitakse juba mõni 10 tsetwerinud [illegible] tulid hobusele wedada anda ja riistad aukudes katteda. Koju wiia on aga ka siit ühel, kui teisel midagi kas kunstiõnnitut, wõi muud maja tarwidust, kui ta ei julge lihtlabaselt sandi tee pärast mitte midagi osta, ja peab selleks teise reisu liweda töö ajal tegema, ehk mitmegi kasulikust tarwitusest ilma jääma. Oleks küll juba aeg, kus meie walla walitsused [illegible] rõhku lameroolimise ja teeparandamise peale panetsiwad. Tõesti suurt kulu see kellegile ei tee, kus talwe ajal iga tuisu ja sula ilma järel mehed labidatega wälja läheksiwad ja augud ja wildakud kohad ära parandaksiwad. Sellega teeme meie üleüldise asjale, läbikäimisele, suurt kasu ja saadame endile ka sekohe tulu. Need päewad, mis ehk selle tööga ärakulutame, wõidame wooriskäikudes oma jalapäewana, ümmu tota, sest et sandi teega nii palju rohkem peame käima. Looma waew ja riistade kulu weel peale seda.

Kaetud wealoomad saawad ja di teedega hirmsasti piinatud, rind ja selg ärakloppitud ja paistetawad aal teekonnal üles ja lähwad kaiju ja wiriseks. Kui palju häid wealoomi sellega iga aasta kui just mitte täitsa otsa ei lõppe, siiski hulga omast hinnast kautawad, teab igamees, kes mingisugust sandi teega teed peab käima.

Kui meil mitte teede peale [illegible] ei ole, siis [illegible] loomade peale ja [illegible] ja [illegible], et meie teed peas korras on.

Tõesti meil on [illegible] kulalt, sest pärast hoidkem endid ka [illegible], mis meile kasu asemel hirmsat kahju toowad.

Walla walitsused saawad ja peawad leidma, kuidas niisugust talwist teede korras hoidmist kõige paremini korraldada, nii et see mitte ühele enam, kui teisele koormaks ei tule ega raskust ei teeks.

Parandust ja korraldust selles asjas on tingimata tarwis. Iga aul tee peal maksab kümneid rublasi rahwa warandust.

Kodumaalt.

P. Narwast. Pidudõhtu ja näitemäng. [illegible] märtsi õhtul 3 ikv. pandi Narwa karskuse seltsis „Wõitleja" pidu ja näitemäng hra A. Wiera juhatusel toime. Rahwast oli palju osawõtmas. Näitemäng „Jenowewa" kanti rahuloldawalt ette; tiedrowa oli „Jenowewa" osa kandja neiu E. P. Kuusnawaldus oli suur. Peo lõpul pandi ka weel tants toime, kus noored inimesed osa wõtsiwad. Pühapäewal 4. [illegible] kanti: „Jenowewa" teist korda ette. Saadetawaste ei jäe need wiimasteks kordadeks.

— Tööotsus. Praegu seisab Sinowjew'i ja Co. [illegible] iwalamise ja lauaraegimise tehas. Töölised on lahti lastud. Nad on — tööta. Kust tööd saada? Seda ei tea keegi; igalpool on tööliisi küll. Kuid nüüd hakkab lootus, tööd saada, paiiuma. Krenholmi wabrik hakkab kahekordselt töötama, seega tulewad ka kahekordsed töölised. Igapäew wõetakse palju inimesi wastu. Suur jagu wabrikut käib juba nõnda, nimelt ühed hommikust kella 4, kuni lõuna kella 1-ni. Teised jäll 1—10 õhtuni. Nüüd saawad tööta töölised jälle tööd. Pea hakkab terwe wabrik kahekordselt käima. Head tööd ja õnne!

— Siin ilmuw ajaleht „Põhjamaal" jäi sellepärast ajutiselt seisma, et ta omale trükikoja tahab asutada. Selleks olla ka juba sammus tehtud.

— Meie wõiwad läks ilma suurema sündmusteta mööda. Lõbusõitjaid oli palju ja mõnelgi mäletab, mõni sinine mulk, haaw, harge pea jne. lõbusõitu. Tee oli halb, sõitjaid palju. Seeparast saiwad ka waesed loomad rängasti piinatud. Üks piina ohwer kukkus Krenholmi tee peal maha ja suri seal samas ära. [illegible] pasestab waatlejale wastu kui ta linnast talewa tee peale waatab: [illegible] järele töötwad lõbutsejad hobustega mööda teed. Wiina jääb see ebauni pruuk maha?

Wiljandist. „Wabaduse" peakoosolek 24. webr. millest üle 40 seltsiliget ja hulgake wõeraid osa wõtsiwad. oli mitmepidi tauniltegi huwitaw; nii et sellest natuke pikemalt rääkida wõiks. Awamisel tähendas esimees R. Hansson, et tegelikus elus tihti seda karba nähtust ette tuleb, et wäiksete liemiste asjade üle tuiitsedes suured lõpulikud eesõhid silmast kaotatakse. Praegu, suurel pööripäal, on püsidust waja. Ülemaade Eesti karskuse liikumise üle minema aa ta jookiul [illegible] karba wõju: siin suiguias [illegible] mõned seltsid suutumaks, seal killustas ja nõrgestas jõudust; kurwem on aga, et paljudgi karskuse lipu alt lahkuwad ja karskuse seltside waremetele uued seltsid tekiwad, kellede karskuse aate edu kõrwaline asi on. See on just, mida tähele tuleb panna, ja sellepärast tegi ka karskuse seltside keskitoimekond hiljutisel koosolekul Tartus otsuseks, kõigile karskuse seltsidele awaramaid põhjuskirju walmistama hakata, mis ajanõuete kohased oleks. Senise lipu all töötades on karskuse seltside rahwa karskendamises mitmet pidi ligi aitanud, sellepärast tuleb ka nüüd, maaduuste ja wurdmiste ajal, kindlaks jääda.

Protokoll wõeti pärast lühikest arutust mõnede üksuse poolt, muutmatult wastu. Üks uus liige wõeti wastu.

Juhataja luges proua Fr. Baars'i kirja ette, kus see teatab, et tema tegewus seltsile, politsei waadete tõttu, kahjulikuks wõib saada, mil põhjusel ta abiesimehe ametist ja tegelaste seast lahkub. Suusõnal lisab proua Baars juurde, et ta tegelaste hulka jääda soowiks, eestkõnelejaks aga lahkub, — politseil ei olla tema tegewuse wastu seltsides midagi, kui ta ainult seal ei agiteeri. Nii tuleb tema asemele uus abiesimees walida, niisama piduloimekonna liikmete hra Mileis'i ja neiu Roots'i asemele, kellede üks [illegible], teine Peterburisse elama ajab. Peetakse 10 minutiline wahe-aeg.

Mitme nimega mees.

August Groner'i kriminalromaan

(20. järg.)

Ta oli teda juba enne omale wõõrnte lurjunud ja kordas seda weel enne äraõitu. Herra oli juba enne kutie wastu wõtnud.

Kui naisterahwas silmist kadunud oli, kutsus ta wiimase wakfalt ees seiswa woorimehe ja käskis Wieni „Hoisingeri" wõõrastemajasse sõita.

Woorimees pidi enne järel kuulama, kus nimetatud wõõrastemaja seisab ja sõitis siis rahulikult linna poole.

Wankris istuw herra tegi õige rõemsa näu. Ta oli selle reisuga wäga rahul. Mitte üksi, et ta noore lesega ennast heaste lõbustanud oli, wõimalikul korral oli sealt midagi lähemaks tulewikuks loota. Naise wõtmise peale ei mõtelnud ta mitte, ei wõinudgi mõtelda, sest siis oleks palju asju awalikuks tulnud, mis aga tulla ei tohtinud, teiste hulgas ka, et paruni herra mees mitme nimega oli.

Tal oli ainult keskmises suuruses reisutasku kaasas. Kui ta Wienis, kätes nudise himu teada saada, kuidas Feßleri surma sõnum Hedwigi peale mõjub, Berlin sõitis, oli ta kõik suuremad reisu kraamid Wienist läbisõites, wõõrastemajasse jätnud. Ta oli ju mõnigi kord „Hoisingeri" wõõrastemajas korteris olnud. See on üks niisugune keskmine wõõrastemaja, kus keegi iseäralikult silma ei torka, ega kellegile iseäralikku tähelepanemist ei näidata.

Kui ta nii wankris rõemsas tujus sõitis, waatas mõnigi naisterahwa silm ilusat meest ja mõnigi waene jalakäija soowis ka korraks seras tõllas sõita. —

1. oktobril oli täieline wõidu ratsutamise ilm. Soe ja waguae, nii et weel suwe wõimus täitsa sügisese kurbtuse ära wõitis.

Teed alati ilusas pargis oliwad inimestega täidetud, ja kuulsa pea tee peal, mille sarnast pea kusgilt leida ei ole, sõitsiwad uhked tõllad, automobiilid ja teised selle sarnased sõiduriistad.

Kolmandamas kohwimajas, Konstantina kingu wastas, istusiwad kaks herrat.

Nad oliwad linnises nelja istmega tõllas tulnud ja oliwad tõlla ühes kõrwal uulitsal nõu lähedale jätnud. Peale kutsari oli weel teegi üks pois peale istunud, kui nad tõllast astusiwad. See istus praegu weel pukkal.

Herradel ei näinud olu, mis nad teinud ja kohe maksnud oliwad, mitte meeldima.

„Noh, herra doktor, kas mitte üks lonks?" küsis üks neist ja tõstis oma klaasi, aga ta ise ei joonud palju.

Teine lükkas klaasi eemale. „Ma ei oleks mitte uskunud, et ast mull nii ligi pidi minema. On ikka ärritaw seisele wastu minna, kes mind tapnud on."

Müller naeris lühidalt. „Kuidas on aga lugu mõrtsuka'ga, kui ta oma ohwri terwe ja tugewa näib," ütles ta ja täitsendas oma klaasi uhe korraga.

Peale seda, kui ta klaasi lauale pannud oli, waatas ta kella ja tõusis üles.

„Ma arwan, meie hakkame minema. Kell on alles pool kaks, aga meie mees on ärsiud ja need on ikka enam, kui akkurat. Ka ei jäe ta, kui ta Kranie ega selle naist eest ei leia, mitte kaua kohale. — Ah — kuidas mull õigus oli! Seal ta juba ongi!"

Mülleri barilikult kaawatanud nägu läks punaseks, kui ta enam silmade, kui keera mööda sõitwa lahtise sõiduriista poole näitas.

Feßler waatas näidatud sõidu riista poole. Doktori nägu oli kahwatu.

Müller sammus juba laudade wahelt edasi ja Feßler astus kinni pigistatud huultega kindlal sammul ta järel.

Waewaga peasesiwad nad rahwa hulgast läbi, fargasiwad kõrgema sõidutee peale ja peatasiwad endid wankri ridade wahelt teine poole pealed.

Wankrid, kes selle koha peal pea teelt ärakerata ja peatada tahawad, peawad pahemal käel sõitma ja kolmandama kohwimaja ees peatama.

Konstantini kingul olewa restoratsioni poolelt nägiwad Müller ja Feßler Tonesch wankris seda teed minema ja teda wankrilt wälja astuma.

Liiwakarwalises ülikuues, piklim rihmaga üle õla, oli tal täieline spordimehe wäljanägemine. Ka tema astus üle kõnni ja ratsutamise tee ja sammus kingu poole.

Ta jäi järsku seisma.

„Ah — herra v. Ülzen! Missugune kokkutrehwamine!" ütles keegi. „Ahwrikas minnakse lahku ja Wieni parkis trehwatakse jälle."

Nähtawasti ei olnud kutsjale kokkupuutumine mitte meele järel. Ta ei olnud ka sellegi peale kindel, kas wõõras ta reisuseltsiline, wõi mitte, on. Ta waatas ta emaaega tummalt rääkia otsa, ja kui ta wiimaks jon leidis, siis ei olnud need just mitte kõige lohasemad, kui ta ütles: „Wabandage, mull — mull on kuhugile minna, kus mind oodatakse."

Ta tahtis Mülleri mööda minna.

See wõttis aga ta warukast kinni ja lükkas wähe inimeste wahel kõrwale, nii et nad heinamaa äärde jäiwad. „Mikspärast niisugune rutt, herra v. Ülzen?" küsis ta ja hoidis ikka weel kohmetanu warukast kõwasti kinni. „Kui juba nii palju koos on elatud, siis on ka põhjust juttuajamiseks."

„Ma ütlesin teile juba —"

„Et teid oodatakse. Aga teie eksite, Kranich, ja ta abikaasa ei oota teid mitte."

„Kust teie teate —"

„Noh ma tean, ja olen nende asemel siin."

„Kes Teie siis õige olete?"

„Mina olen salapolitseinik Müller. Wabandage, et ma ennast „Merepääsukese" peal mitte õiete teile ei esitelnud. Aga teie ei tunud ka seda mitte paruni herra."

„Kuidas nii?"

„Kas teie olete siis unustanud, et teie nimi ka Röbling oli?"

Mees oli nii kahwatu ja segane, et juba möödaminejate tähelepanemist äratas ja mõned seisma jäiwad.

„Tulge Fritz Diege — inimesed jäewad juba seisma," ütles Müller rahulikult. „Peale seda saate käewarrele siniseb plekid, kui ma nii pigistama pean. Et, herra Tonesch, seekord teie ära putkata ei saa. — Waadake teie selja taga seisawad juba kaks agenti. Andke omad käed seia. Ega teie oinetigi siin wõitlust algada ei taha?"

Oh, ei. Mitme nimega mees ei mõtelnudgi wõitluse peale. Sel oli ehmatus nii kontidesse läinud, et ta pea kange oli.

Üks agent oli Mülleriga pilkust wahetanud. Ta wõttis weikese wile taskust. Järsune wilistamine oli kuulda.

„Palun, saksad," ütles Müller seisjate poole pöörates," meil on ruumi wankri jauks tarwis."

Pikamesi astusiwad inimesed tagasi.

Üks ainumas jäi paigale. See oli Feßler. Ta oli mõtetes ja naeratas kurwalt wangiwõetu peale.

Ka see uuris Feßleri nägu. Nagu magnetiseeritud oli ta, ega saanud silmi sellest tõsisest näust ärapöörata.

Müller naeratas, pea metsik oli see waikne naeratus ja karmilt kõlasiwad ta sõnad, kui ta tasa ütles: „See on see keda teie tappa tahtsite, doktor Feßler!"

Seal hingas wangi wõetud raskelt. Tuhakarwa oli ta nägu. Ta pea pööritas. Ta tuikus ja wajus põlwili. Nad pidiwad teda wankrisse kandma mis praegu seal ligidal peatas.

. . .

Üks aasta oli mööda läinud. Jälle oli suwe lõpp. Lindenhosi lungesiwad juba kollased lehed ja raske wõis selgeste herraste majasse, kui ka lushoonesse paista, kus neli inimest istusiwad. Wana proua Feßler, Hedwig, Herbert ja Müller.

Müller jalge ees, padja peal magas Ferl. Müller, e'l küll hallmaks läinud oli, muidu terwe, ja hingas wärsket õhku: „Ah herra doktor! See on tore, kui ennast [illegible] wanad oleme, sest siis alles saame õiget maitset puhkamisest, pealegi, kui see niisugusel kenasti heaste hoitud paradisilikus kohas, kui siin Lindenhosis sünnib."

Hedwig naeris. „Kena ja minu pärast paradislik, [illegible] olen ma nõus, aga „heasti hoitud," see ei trehwa. Meie kõik tunneme kedagi, kes [illegible] wihmasel ööl, üle selle paradiisi müüride ronis ja kõik kohad järel waatas."

Ka wana proua Feßler ja Herbert waatasiwad selgelt Mülleri otsa.

See oli aga nüüd tõsine. „Õige, „heasti hoitud" see ei trehwa," rääkis ta tasa. Siis lisas ta kõwaste juurde: „Sila sai juba pool aastat."

Feßler pani sel silmapilgul käe oma wagale, piiut wärisema abikaasa ümber ja suudles teda otsaeesele.

„Jumal tänatud," ütles Hedwig, „et see kõik meil seljataga on, ja et nüüd miski wari meie eluõnne ei warja."

Seal waatas Müller tõsiselt noore proua poole ja kordas: „Jumal tänatud! Ta oli paha inimene. [illegible] ütleme pehmelt ta peale."

„Ma arwan, et aeg on hobuseid rakendada lasta," ütles Feßler „Tule Hedwig, sõber Müller saab senniks ema aega wiitma; õige emake?"

Enne kui ta wälja läks silitas ta õrnalt üle ema walgete juuste.

See naeratas. „Minge lapsed. Werneid ei pea mitte enne sinna jõudma.

Weerand tund peale seda sõitis noor abielu paar wakfali.

See oli südant liigutaw teretamine ilusa Lambachi raudtee jaama peal, ja ehk küll teel tõsistest asjust räägiti, siiski paistis igalt poolt rõem läbi.

Raubenkunik, ta proua ja tütar sõitsiwad seekord ilma proua Norata. Wiimane oli heaks arwanud, ühte mere äärsesse supeluskohta reisida.

Tema seal olek ei oleks just Hedwigile mitte liig piinlik olnud, aga parem see oli siiski, et ta see kord mitte oma sugulastega tulnud ei olnud, sest mitmed meeldetuletused jäiwad selle läbi puudutamata.

Lindenhof meeldis armsatele külalistele wäga. Helene ei jõudnud kõik wanu asju ja mälestust, mis tale Herbert näitas, küllalt imestada. Seal oli ka üks ilus medaillon wana Moorlandi leegus. See kujutas noort naisterahwast.

Pilt äratas Helene uudishimu. „Kes see on?" küsis ta.

Doktor kehitas õlasi. „Selle kohta ei wõi ma teile midagit wastust anda. Ka minu abikaasa ei tunne ega tea, keda see pilt kujutab. Wõimalikult kedagi onu nooreõlwe ajast, kes unustuse süppe on sattunud."

„Üks ära unustatud!" kordas noor tütarlaps. Järsku tungisiwad pisarad tale silmi, ja siis pani ta oma käe Feßleri käewarre peale.

„Olge siin — ma toon midagi."

Imestades waatas doktor tale järele.

Hingeldades tuli ta tagasi. Panaselt läks ta, kui ta Feßlerile päewapilti näitas ja küsis!

„Kas tunnete seda?"

„Teie onu. Teie kallimeeleline, armas onu Egon."

„O, kui teie nii räägite, siis —"

„Kuidas realsin ma teisiti selles mehest rääkima."

„Siis wõin ma seda pilti teile ja teie abikaasale jätta?"

„Ma palun seda."

„Aga teie abikaasa?" jälle oli midagi noore neiu silmis näha.

„Ja muidugi, ka minu abikaasa!" ütles doktor ja waatas naeratades Hedwigi otsa.

„Siis ei ole teil midagi selle wastu?"

„Mille wastu?"

„Et mu armas Hedwig kedagi meelde tuletab, kes —"

„O ei, selle wastu ei ole mull midagi. Aga selleks ei ole mull tarwis mitte tema pilti tarwis. Meie räägime õige tihti temast. Niisugune inimene ei saa ial unustatud.

„Niisugustest inimestest, kui teie olete!" ütles Hedwig tasa ja surus doktori ja Feßleri kätt. (Lõpp).

Kui koosolek uuesti algab, tähendab juhataja, et eestseisusesse ainult neid walitaks, kellebel tööjõudu ja ka töötamise tahtmist on; omalt poolt paneb ta abiesimehe kandidatiks hra. J. Tompi ette. Pea kõik koosolejad tõusewad püsti. Hra Tomp tänab usalduse eest, juurde lisades, et tal raamatukogu juhatajana juba ka tööd on; soowitab, et teisi ette pandaks. Juhataja küsib: kas soowitakse teisi kandidatisi ette panna? Wastatakse: ei ole waja! Hra Tomp wõtab ameti wastu. Edasi waliti pidutoimekonda hra Labbi ja proua Müller. Hra Juskmann (esimehe asemik) teatab, et tal tulnud jarsku niisugune juhtumine ette, et ta eestseisusest ennast lahti wõtma pidada. Tema teada pidanud ka kirjatoimetaja hra Tuuksam ennast täna lahti wõtma, — ei tea, kas ta unustanud on. Küsitakse imestawalt: hra Tuuksam on ju ise siin, miks ta siis teise läbi seda ütelda laseb? Hra Tuuksam ütleb, et see üleüldse on, tema astuwat iseenesest wälja. Juhataja tähendab: see on üks kõik, kuidas wäljaastumist wabandatakse, tõde paistab aga igatahes läbi, et wäiklastest isiklistest derumistest nii kaugele wiia lastakse, et lõpulikud eesmärgid unustusesse jäewad, ja just see nähtus on kurb ja walus, nagu juba owamisel tähendatud. Hra Tuuksam hüüab wahele: Mina ennast noomida ei luba! Juhataja tähendab, tema ei ole hra Tuuksami isiklikult kunagi noominud, ta rääkinud praegu üleüldiselt, nagu waremaltgi. Hra Tuuksam teeb märkuse: nüüd on 5 isikut „ühest majast“ eestseisusesse walitud. Selle märkuse tuuma peab proua Baars elawalt laiutama. „Hariduse“ juhtiw ine seltsi täitsa „Kodumaa“ meeste mõju all; opposition olla wõimata, sest ka „Kodumaa“ mehed pidada selle tahtmist tegema, kes „peremees“ on. Hrad Tomp, Mõrd, Rennit ja Labbi wastawad selle peale ja näitawad, kui täitsa põhjendamatad need arwamised seesugusest „mõju all olemisest“ on. Proua Baars seletab: wolikogusse ei walitud saadikuid mitte ainult Peterburist, nii tuleks ka eestseisusesse laiemalt walida. Küsitakse: kas uulitsate järele wõik. Hra Tomp tähendab: kui oppositsioni mehed, näituseks „Koidu“ puhwetis aega wiidawad, selle asemel, et seltsisse tööle tulla, siis ei ole sinna midagi parata; kui aga soowitakse, astub tema heameelega tagasi. Juhataja paneb tmeks, et siin ühe ajalehe mõjust wõi politika sihist juttu wõib olla; ajaleht on ise, selts on ise asi; ta on alati üteinud ja ütleb praegugi, et ta politikat seltsisse tanda ei luba, nii kaua kui tema seltsi juhtimas on. Ta küsib pr. Baars'i käest, kuidas ta seda põhjendab, et opposition wõimata on? Selts walib eestseisuse, — mis ei wali ta oppositsionist? Peale selle on igal lihtliikmel häaleõigus, — tehtagu tõeks, et eestseisus halwaste on teinud, ja ta saab teisel aastal ära põhitud... Soowitakse seda küsimust lõpetada, Hra Maarfeldt palub sõna. Juhataja: kas weel selles samas asjas? Hra M.: Jah! Juhataja: Otsustati, sellest mitte enam rääkida; läheme edasi. Hra Tuuksam: See on sõnawabaduse kitsendamine! Juhataja: Kord peab igas asjas olema! Kes soowib, et läbirääkimine edasi kestaks, tõusku üles. Kõik jäewad, peale hra Tuuksami istuma...

Kirjatoimetaja ja esimehe asemiku walimine jäetakse teiseks korraks. Ka aasta aruande lõpulik läbiwaatamine jäi teiseks korraks, sest et wahepeal liikmete hulk juba wähenenud oli. Ka üleüldise loomuga küsimised jäeti kõrwale ja wõeti ainult üks arutusele: kas on karskuse seltsi tegewuse alus põhjaks piibel wõi teadus? Nüüd tekkis waielus, mis umbes tund aega kestis. Hra Tomp j. m. t. seletasiwad, et teaduste laiendamiste eest hoolt tuleb kanda, kuid ometi ei ole seltsil sünnis usuwastaliseks sihis tööse hakata: Hra Maarfeldt arwab aga, et piiblit suutu kõrwale wõib jätta ja iseega oppositsionisse astuda, — ainult teaduse peale on waja toetada. Juhataja tähendab: wäljamaal, näit. Skandinawias, Hollandis, Inglismaal jne. on rahwa üleüldine haridus meist kaugel ees, kuid kirikud on siiski au sees ja tarwitusel, sellepärast küsib ta, kas meie juba nii kaugel oleme, et selts awalikult usu wastu waenulist seisukohta wõiks omandada? Hra Maarfeldt arwab, et wäljamaalgi enamiste ainult wiisi pärast kirikus käiakse, kitsendab siisgi oma arwamist oppositsioni mõtte kohta. Et see küsimus wäga tähtjas on, aeg aga juba hiljeks jäi, soowiti seda järgmisel koosolekul uuesti arutamise alla wõtta, millega koosolek kell ¼1 öösel lõppes.

— Pärnu-Wiljandi rahukohtu kogus, Wiljandis, müüakse 10. märtsil järgmised talud enampakkumise teel ära.

1) Wana-Põltsamaa wallas; Põltsamaa kihelk. „Erma“ nr. 104 b talu koht, 25,59 dessät. suur, hüp. wõlga 600 rbl. ühes protsentidega, taks. hind 900 rubla.

2) Uue-Põltsamaa wallas, Põltsamaa kihelk., „Mäe“ nr. 56 talu koht, 42,99 dess. suur hüpot. wõlga 6200 rubla protsentidega, taks. hind 3750 r.

3) Wana-Wõidu wallas, Wiljandi kihelkonnas, „Sardjamatsi“ nr. 18 talu koht 82,70 dess. suur, hüp. wõlga 6600 rbl. prots., taks. hind 3400 rbl.

5) Audru wallas ja kihelk., „Kotka“ nr. 99 talu koht, 34,19 dess. suur, hüp. wõlga 1900 r. ühes protsentidega, taks. hind 1650 rbl. (Pakkumine wõib ka madalamalt algada).

6) Wana-Suislepi wall., Tarwastu kihel., „Pallo“ nr. 17 talu koht, 154 wakamaad suur, hüp. wõlga 5706 rbl. 75 kop. protsentidega, taks. hind 500 rubla.

6) Polli wallas, Karksi kihelkonnas, „Matsika-Jubani“ nr. 46 talu koht, 63,86 dess. suur, hüp. wõlga 5917 rubla prots., taks. hind 4500 rbl. —

— Ergo. Pühapäewal, 25. webruaril oli põllumeeste seltsi peakoosolek. Koosolekule oli koguni wähe liikmeid ilmunud, et koosolekut ei olnud wõimalik ära pidada siis wõeti ainult need küsimused arutamisele, mis edasilükkamist ei kannatanud. Esimees Baars teatas, et seltsi palwe peale Riiast 3 sugutäkku saadetakse ja nad jõuawad umbes 28. webruaril pärale. Seltsi palwe, et wõiks sugutamise eest rohkem hinda wõtta, kui eeskirjas lubatud, on tähelepanemata jäetud ja ettekirjutatud mingil tingimisel rohkem wõtta, kui eeskirjas on ülesähendatud. Sugutäkud jäewad põllumeeste seltsi pärali olewatesse ruumidesse ja wõib iga üks neid tarwitada. Arwatakse heaks ja otsustatakse, et seltsiliikmetel on igapäew kuni kella 9 hommikul sugutäkkude tarwitamise juures eesõigus; ei ole senini keegi liikmetest ilmunud, siis on wõõrastel, mitte seltsi liikmetel, õigus täkkusit tarwitada. Esimees luges Helme põllumeeste seltsi kirja ette, milles nõu küsitakse, kas ei ole terwilik suguputlide jaamasi siia seadida? On see soowitaw, siis kas ei tuleks kroonu käest sugupullisi paluda, nagu sugutäkkusi? Kui jaamasi asutada, kui kauge peaks werstade wahe olema ja mis tõugu peaksiwad suguputlid olema? Arwatakse wäga tarwilik olema suguputlide jaama asutamine. Jaamade wahe ei tohiks kuigi kauge olla, sest lehmaga ei wõi talwisel külmal ajal kuigi kaugele minna, kroonu käest pullide palumine oleks asjata, sest praegusel ajal kroonul suguputlisi ei ole ja kui kroonu suguputlisi ostab, siis wõiks see ainult kõikide Liiwimaa põllumeeste seltside palwe peale sündida ja wiimaks teoks tegemine wõtaks palju aega. Hra Mathiesen, kui endine mõisawalitseja, seletab pikemalt ja laialt omade sortidest ja jõuab otsusele, et ainult angleri tõugu loomad kõige paremad olla; nendest makstakse head hinda ja suurem hulk mõisnikkust peawad ainult angleri tõugu loomasid; nimetatud looma tõug leppida ka ainult karjamaaga, muidugi hea karjamaa toiduga, kuna teised tõud palju rammusamad toitu tarwitawad ja siisgi kõhnad wälja näewad. Otsustatakse kõik seda Helme põllumeeste seltsile teada anda. Mõne küsimuse arutamise järele lõpetati koosolek ära. Järgmine koosolek arwati 18. märtsil ära pidada. —

— Pidu. Sellesama päewa õhtul oli seltsi ruumides seltsi heaks pidu õhtu. Nimetatud pidu pani toime sinne Eesti noorsugu, kellebel lahkust näikse olewat piduši ajawiteks drapidata. Eeskawasse oli ülestähendatud muusika, laulmine, ilulugemised, näitemäng ja lõpuks jalakeerutus. Muusika koor, kes paremateat mängijatest koos on, täitis oma ülesannet hästi ja kui weel seda maha arwame, et ta mõne põhjuse pärast ainult ühe proowi sai teha, siis otse kiitwalt. Harjumata jõudude peale waatamata kõlasiwad ettekantud laulud kenasti. Arwamagemata põhjuste pärast jäid naisterahwaste duettid ettekandmata. Iseäranis meeldisiwad tromba soolo klaweri kaasmängul, mida hrad Sarri ja Mutti toimetasiwad. Nimetatud kunsti jüngritel näikse täitsa osawust muusikas olema ja loodame, et nemad oma teadust mitte waka alla ei pane, waid laia ilma ette wälja raputawad. Ilulugemisi toimetasiwad mitmed ja nende seas ka 7—8 aastane poisikene. Ilulugemised wõeti kiiduawaldusega wastu, kuna kordamise peale waatamata, käteplaksutamised ei lõppenud. Ja tõesti, ainult sarnaseid ilulugemisi wõib ilulugemiseks nimetada. Seal öeldakse iga sõna rõhuga ja arusaadawalt wälja, mis otse lugemisele teise mõnu annab ja kuulaja südamesse tungib. Paraku oleme aga ennemalt sarnaseid ilulugemisi kuulnud, kus lugeja omale rõõgib ja pidulised midagi ei kuule. Ka omalt kohalt asi! Nüüd oleks wõinud nad, endised lugejad, õppima tulla. Näitemäng: „Puuseped“, kurbmäng ühes waatuses, kanti kenasti ette. Paljud mängijad astusiwad esimest korda näitelawale, aga sellegipärast ei lonkanud ettekanne sugugi. Lõpuks oli jalakeerutus. Rahwast oli keskmisel arwul. Sissetulek 72 rbl. kopikatega. Loodame sarnast pidu weel näha saada.

Lätimaalt.

Riiast. Pidusöök. Johannese kilde pani minewal laupäewal kindralkuberneri parun Möller-Sakomelski auks pidusöögi toime. Pidusöögist wõtsiwad muude seas osa: Liiwimaa kuberner Swegintsow, linnapea Armitstedt, politseimeister Kielander, iseäraliste asjade ametnikud würst Krapotkin ja Tihawinski.

— Lätinaljalehe „Skalkas-i“ ... nummer korjati politsei poolt ära.

— Kirikuröõwimine. 24. webr. öösel tungisiwad wargad katoliku palwemajasse Plettenbergi tänawal. Nad wiisiwad sealt hulk kallid asja ära. Muist tegiwad nad purukš. Kahju ligi 250 rubla.

— Uus abiraha. Minewal suwel lahkus Riia õpekonna inspektor W. J. Popow ametist, sest et ta 35 aastat oli teeninud. 24. webruaril pandi tema auks pidusöök toime, millest Riia keskkoolide õpetajad osa wõtsiwad. Wiimased oliwad oma wahel 700 rubla raha Popowi nimelise abirahaks kokku pannud. W. J. Popow määras selle abiraha, Peetri realkoolile.

— Baltimaalt wäljasaadetud. Ajutine Baltimaade kindralkuberner keelas 30 inimesel Baltimaal elamise ära, sest et need rewolutsioniliste kihutustööd teinud.

Mitawist. Kritow lugu tuli sõjanäbalal sõjakohtu poolt mahalaskmise surmale mõistetud isikute juures natuke aega enne otsuse täitmist ette. Kinnise sõiduriistadega wiidi surmalemõistetud 6 meest otsetäitmise paigale; mõlemaid wankreid piirasiwad 30 dragunit ümber, kuna surnuaia juures, kus surmaotsus täide pidi saadetama, rood jalawäge oli. Kui sõiduriistad surnuaia wärawas peatasiwad, tuliwad 15 dragunit hobuste seljast maha ja jäiwad loomade juurde, kuna 15 meest wärawa juurde asusiwad. Surmale mõistetud astusiwad ükstaise järele wärawast sisse — sel silmapilgul, kui wiies wärawast läbi läks, põgenes wiimane, kes weel wäljas oli, kuna ta nagu wälk kõrwale largas, hobuste wahelt läbi puges ja lähedasse metsa tormas. Kuna soldatid teised wangid ümber piirasiwad, ajasiwad dragunid põgenejat jala taga, sest et metsas hobustega midagi teha ei olnud. Järelsaadetud kuulid lässiwad mööda, sest põgeneja kadus puude taha. Tagaajajad aga jõudsiwad lähemale ja warsti sirutas üks kuul põgeneja maha.

Walgast. Läänemeremaade kindralkuberneri nõukogu astuw 1 „Rig. Rundschau“ teatel märtsikuu jooksul kindlasti kokku. Kõik eeltööd olewat juba walmis ja parajasti trükkimisel.

— Kohaliku kaubanduse kooli kaswandikude poolt pandi kolmapäewal 28. webruaril Läti seltsi saalis koolilaste piduõhtu toime. Suur saal oli puupüsti rahwast täis. Pidu eeskawa oli mitmekesine: koorilaulud, ilulugemised, mandoline ja klaweri mäng ja lõpuks näitemäng „Nahokitjus“, Wene keeles. Lõpuks oli jalakeerutus. millest kohalik õppiw noorsugu meelemast soost elawalt osa wõttis.

— 23. webr. wõeti Tartu jaamas üks wagnnisütja kinni, kes parajasti Walka tahtis sõita, kus ta elab. Shandarmite tehtud äraläs patt, mis tal käes oli. Läbiotsimisel leiti musta peju seast mõned eksemplarid „Õigus“. Kinniwõetud tunnistuse järele olla ta pati üte nooremehe käest saanud, kes kroonu wiinaladus teeniwad. See noormees saatwat tema läbi igakord, kui ta Tartusse tulewat, musta peju emale Walka peseda. Nimetatud noormehe korteris pandi läbiotsimine toime, mille tagajärjel ta wangi pandi. Wagunisütja korteris Walgas toimetadi ka läbiotsimist, et leitud aga midagi. Esmaspäewa õhtul kuulas sandarmite ülem teda siiujes raudtee jaamas üle ja teisipäewal 27. webruaril lasti mees lahti.

— Kaubanduse ja tööstuse ministeerium kogub, nagu „D. S.“ kuuleb, praegu teateid wabrikute inspektorite tegewuse kohta wiimasel 25 aastal. Ühtlasi kogutakse ka eluloolist materjali üksikute inspektorite kohta, mis kawatsetawale tööle juurde lisatakse.

Soomemaalt.

Helsingist. 3. märtsil. Täna ja eila pandi terwel Soomemaal riigipäewa saadikute walimine toime. Esimised proportsional walimised. Walimiste kihutustöö on kõige ägedamine käimas. Helsingi tänawate nurkadele on erakondade programmid jne. üleskleebitud. Kord on igal pool eeskujulik. Häälte lugemine, mis mitmel kohal ühe isikule antud, on tingimata tarwilik.

— Abo kohtukohus hakkas punasekirde ja Sweaborgi mässu protsessi harutama. Kohtualuseid on 78, kes asjaharutamise ajaks nagu meie juba minewases numbris teatasime Abo wangimajasse wiidi. Esimesel koosistumisel hakati süüalusteid ülekuulama, kus peaaegu samasugused näitused anti, mis waremalt Helsingi raekohtusgi.

„Woima“ eestseisjate kohtu alla andmine.

23. webruaril teatas Soomemaa kindralkuberner Soome senati prokurörile, et ta prokuröri otsusega „Woima“ ühisuse sõjariistu panemises — nõus olla ei wõi. Põhjust selleks mittekokkuleppimiseks leidubgi prokuröri enese teadete järele.

„Woima“ ühisus, kes mitte üksi lõbulisi eesmärkisi ei püüdnud, waid ka laialisi politilisi eesmärkisi tagajas ja niwelt: seltskonda seaduslikul kombel igasuguse wäliniste mõjude, kes kuidagi Soomemaa konstitutsionilist õigust sõtkumiste eest eemal hoida. Teiste sõnadega: See ühisus tegi omale eesmärgi'ks mun jeas ka weel sõjariistus wastuhakkamisi sellkorral alustada, kui mingisugune walitsuse poolt wäljaantud eeskiri nende arwamise järele Soomemaa konstitutsionilist ja kodanlist õigust rikuks.

Sarnase eesmärgi jaaks ka kõige järeldwam kindralkuberner mitte seadusliseks tunnistama „sest et ei eraisikutel ei wõi mingil tingimisel sõjariistus walitsusele wastu hakkamise õigust olla, sellpõhjusel, et isikud wõi teatud politilised partid walitsuse tegewust õigeks ei tunnista.“

Sarnasel wiisil tõendades, et eraisikutel walitsuse wastu sõjariistus wastuhakkamiseks õigust pole, — sarnane on riigi mõttetarbuse jügamus; sellejärele teatab prokurörile kõiki seda, mis juba toene lehtedes on ära trükitud ja Soomemaal ammugi teada on ning see kes juba 11. kewadet oma elus on näinud ja niwelt, et Erro Kaluste, kes „Woima“ üleskutseid laiale lautas, pole mõni luuletatud isik, waid ajalehe „Voistastus'e“ wastutatud toimetaja Karl Mannelin; et ta päris terwete ladudena wastu wõttis ja neid tegi ilmahinnata wälja jagas. Iseäranis tähelepanemise wäärt on, et see päew, mil kuberner „Woima“ ühisuse üleskutseid tähtsusetaks tunnistab (23. webr.), ja nende üleskutsete wäljalautamine täielt sest oli ning just sellsamal päewal saadab Soomemaa suurwürstiriigi sekretär oma kuulja proshurr Peterburisse. „Soomemaa sõjariistus wastuhakkamise luulejuttude kohta,“ mis peaasjalikult „Woima“ süüta üleskutsete wäl-

Riigiwolikogu.

Riigiwolikogu ametnikud.

Riigiwolikogu abiesimees N. N. Posnanski sündis 1867 aastal. Ta on ülikoolise teadlise hariduse saanud ja pidas adwokadi ametit. Harkowis on Posnanski, kui tähtsamal seltskonna tegelasel hea tuntud. Oktobri päiwil 1905 a. wõttis ta wabaduse liikumistest osa ja oli alaline rahwa koosolekute kõnemees.

Riigiwolikogu prokurör M. W. Tshelnikow sündis 1863. aastal. Hariduse sai ta kodus 1880 — 1892 oli ta kaubanduses tegew. Seltskondline tegewus algas Tshelnokowil 1892 a., kui ta maakonna walitsuse esimeheks waliti. 1894—1897 oli ta kubermangu semstwo walitsuse liige, 1898. a. peale ka linnawolinik. Wene-Japani sõja ajal wõttis ta haigete ja haawatute sõjameestele abiandmisest juhtiwalt osa. On linnade ja semstwo tegelaste kongressidest alati elawalt osawõtnud.

Peterburis, 1. märtsil. Oppositsionliste erakondade ühendatud koosolekul, millest ka sotsialdemokratlased osa wõtsiwad sellest hoolimata, et rahwuslased koosolekul wiibisiwad, andsiwad rahwalikud sotsialistid teada, et nad oppositsioni lähede ärahoidmise pärast otsuseks on teinud sotsialrewolutsionäridega töö-erakondlastega, kadettidega. Poola ja muhamedlaste parteidega, kes heaks on arwanud ministritenõukogu esimehe teadaandmist (deklaratsiont) ilma meeleawalduseta, waikselt ära kuulata,— nende parteidega tähendatud küsimuses ühineda ja selle järel päewakorra juurde edasi minna. Sotsialdemokratlased teatawad, nemad ütlewad endid küll meeleawaldusest lahti, kuid nõuawad, et nende kõnemeestele peaministri kõne lõpul wõimalus antaks ministeeriumi tegewuse peale pilku heita. Selle peale tõusiwad ägedad waielused, terwe opposition arwustas ühel meelel sotsialdemokratlaste taktikat, tähendades, et wiimased enestele terwe rahwa nimel kõnelemise-õigust tahawad omandada. Waielused lõppesiwad kiiduawaldustega ja sotsialrewolutsionäride ettepanekuga: et taha sotsialdemokratlased oma taktikas terwe oppositsioni taktikaga ühineda, waid igatsewad peaministri kõne lõpul ministeeriumi tegewusest kõneleda, siis tuleb kogu oppositsioni nimel läbirääkimiste äralõpetamise kohta ettepanek sisse anda; see abinõu peab eesmärgile wiima, sest et läbirääkimiste jatkamiseks juhatuskirja järele mitte wähem kui 50 häält tarwis on, kuna aga sotsialdemokratlaste maximum 47 on; kui sotsialdemokratlased siisgi weel tahawad, et ühele ainsalegi nende kõnemehele kõnelemise-õigus antaks, siis lahkuks terwe opposition saalist, mille järel juhataja sunnitud on koosolekut ära lõpetama.

Würst Dolgorukow pani koosolekut lõpetades sotsialdemokratlastele ette, et nad 1. märtsiks oma otsuse läbi waataksiwad ja asjast bürool lõpulikult teada annaksiwad.

Autonomia nõudjate kildkond riigiwolikogus. Autonomia poolehoidjate keskwalitsus on Odessa saadikule Pergamendile palwe ette pannud; et riigiwolikogus autonomistide kildkonna asutaks.

Selles kildkonda wõib 80 saadikut ühineda, kes mitmesuguste rajarahwaste hulgast tulnud, nagu: leedulased, tartarlased, eestlased, juudid, lätlased, armenlased jne. Juba endises riigiwolikogus arwati niisuguse kildkonna asutamist tarwiliseks, kus ta korda läks teda asutada. See osakond tahab ka maaküsimuse harutamisest õige lähemalt osa wõtta, sest tale oleksiwad mitmesugused olud hästi tuttawad. Selle peale harutaks ta ise oma ette kohalised omawalitsuse küsimused läbi. Kui kohaliste kohtute eelplaanid läbikatsumisele tulewad, tahetakse seda torkada, et kohtute sisseseadmise juures kohalist kombeid tähele pandaks.

Muhamedlaste osakond. Riigiwolikogu eesruumides kuuldus, et muhamedlaste osakond, mis umbes 40 inimest suur, tahta wolikogus oma ette kildkonda asutada, mis oma nõudmiste ja taktikaga kesterakonna poole hoiab. Maaküsimuses seisab see kildkond selle poolt, et maa peaks õige hinna eest ära wõetama. Wabaduste asjus nõuab see kildkond laialist omawalitsust.

Walitsuse seaduse eelplaanid. Wiimaste päewade sees on riigiwolikogule järgmised seaduse eelplaanid ettepannud:

1) rahwahariduse ministri ettepanek, et 1906 aastal puudu tulnud summade kohta täiendawat kapitali antaks;

2) Keisriproua Maria asutuste ettepanek, et Keiserliku Kliinika-instituti peale 55,642 rbl. antaks;

3) rahwahariduse ministeeriumi poolt 2,185,000 rubla nõudmine?

4) sellesama ministeeriumi nõudmine 2,776,000 rubla suuruseks;

5) põllutöö peawalitsuse nõudmine, et taitse-institudi ümberehitamiseks abi antaks;

6) riigi rentei departemangu nõudmine, et Kiiewi wanade asjade seltsile 1500 rubla antaks;

7) kohtuministeeriumi 1. departemangu seaduse eelplaan.

•

Kõik riigiwolikogu osakonnad on ühe kolmandiku liikmete wolide läbiwaatamise töö lõpetanud. Kell 1 päewa ajal pidasiwad osakondade esimehed ja sekretärid Teslenko juhatusel koosolekut, kui järgmised üleüldised määrused kindlaks tehti. Waatamata selle peale kas walimiste üle kaebtust sisse tuleb ehk ei, on riigiwolikogul ja tema osakondadel õigus walimist igal pubul läbi waadata. Walimiste tühjaks tegemiseks annawad põhjust: kaebtused, mitte aga nimeta, teadaandmised, kus selgesti korrarikkumise peale näidatakse ja wolikogu liikmete teadaandmised walimiste läbiwaatamistel awalikuks tulnud korrarikkumised. Kahtlemised, et walimiste juures seadusest üleastutud, ei anna põhjust tühjakstunnistamise küsimuse üles wõtmiseks. Tühjakstunnistamise põhjuseks wõiwad olla: kui liige Wene keelt ei oska, kui walimistel tähtsaid normiwigasi tehtud. Koosolekul otsustati, et osakonnad kõigi awalikuks tulnud korratuste üle protokoli teewad ja enam tähtsamate süüdlaste wastu kaebtuse tõstmiseks riigiwolikogule ette panewad. — Järgmisel osakondade koosolekul harutatakse põhjused, mis sugused moralilised põhjused walimiste tühjakstunnistamiseks wõiwad olla, näituseks: häälte äraostmine, walitsuse rõhumine j. n. e.

Reedel algab riigiwolikogu koosolek kell 11 e. l.

Sotsialdemokratide kildkond leidis wõimata olewat ministrite nõukogu esimehe seletust wastuseta jätta.

Eestimaa riigiwokogu walimiste asjus.

Teatawasti otsustas riigiwolikogu kaheksas jaoskond Eestimaa kubermangu walimisi õigeks tunnistada ja seda otsust wolikogu koosolekule kinnitamiseks ette panna, sellest hoolimata, et mina 8. jaoskonna komisjoni ees, kus Eesti kubermangu walimiste asja läbi, waadati, seletasin, et talupoegade walimiste juures ministeeriumi seletuse mõjul ainult neid maja- ehk kohaperemehi luba oli walida, kes oma põldu harimad ja koha peal elawad, kuna selle läbi maata meestel kõmnikud ja mitte koha peal elutsewad kohaomanikud ja rentnikud walimistest ermale pidiwad jääma. Neid ei wõinud walwolikogu liikmed mitte saadikuteks walida, ja selle läbi on Walla kogukonna Seaduse paragrahw 6. rikutud.

Siinjuures näitasin mina ka selle peale, et üks kohaomanik, August Hanko, Eestimaa kubermangu walimisekomisjoni poolt walijameheks ei tunnistatud, sest et tema koha peal ei olnud, waid Tallinna linnas, ja et kogu talupoegade walijameeste soow oli walimist riigiwolikogus tühjaks lasta tunnistada, et siis August Hanko talupoegade saadikuks walitaks. Seal tekkis ka kohe teine mõtte. Riigu teada, kaebas Hanko kubermangu walimisekomisjoni otsuse peale senatisse, kus kubermangu otsus ära muudeti, mille järele arwata wõiks, et Hanko nüüd Eesti kubermangu talupoegade walijameeste nimekirjas seisab. Sarnasel asja seisukorral oleks muidugi kõige kergem Hankot talupoegade saadikuks walida, kui nüüdne saadik M rien oma ametist tagasi astuks, kuna siis praegused talupoegade walijamehed uuesti kokku kutsutaks, kes enestele seast Hankot walida wõiksiwad. Sarnast teed soowitasiwad walimiste õiguste järelwalaja komisjoni liikmed riigiwolikogu osakonnas. Ei muul aga tõendust ei olnud, et senati otsuse järele Hanko walijameeste nimekirja üles on märgitud, waid tõendused oliwad, et ta praegu walijameeste nimekirjas ei seisa, siis pidun mina asja arutamist edasi lükata ja tarwilist teated senatist ja kubermangukomisjonist sisse nõuda, et siis asjaosa selgituse järele otsust teha. See minu nõudmine ei leia aga tähelpanemist leidnud. Nüüd jääb mul weel üks tee järele riigiwolikogu koosolekul ette panna, et kubermangu walimist weel mitte ei kinnitataks, waid asjaolu järele uuritaks ja siis otsustataks; selleks on aga tarwis wolikogu liikmete enamust oma poole saada. Siis, Eesti kubermangu saadikud, kolmekesi oleme walmis Eesti kubermangu walimiste tühjakstunnistuse eest seisma, et aga seadus, mis murtud, jalale oleks seatud. Eesti kubermangu walimiste asjus on mind asjatundjana 7. märtsiks wolikogu 11 jaoskonna ette kutsutud, ja seal tahatin mina seaduse eest seista. Mind ei kohutatse sugugi, et siis paljudel saadikutel koduter jalgade all on. Meie tuleme siia õigust nõudma. Palun neid, kes mind selles mõttes toetawad, ajalehtede kaudu oma seisukohta awaldada.

Kuupalitult T. Jürine.

2. märtsil, wolikogus.

P. S. Palun ka teisi lehti seda ära trükkida.

Oma arwamise selle juurde awaldame tulewases numbris.

Wolikogu koosolek 2. märtsil.

Koosoleku awas Golowin kell 11,38 minutil. Jekaterinski saalis: saadikud istuwad, toolidel, erakonnad on segamini; on kitsas. Päewakorral on: jaoskondade aruanne, ministrite nõukogu esimehe teadaandmine ja jooksiwad asjad; saali keskelt hüütakse: ei ole kuulda. Esimees tuletab meelde, et koosolek halbadel tingimistel sünnib; Tshernowitow paneb kadettide nimel ette, et wõimata on koosolekut pidada, ja sellepärast waja koosolek lõpetada ning asja uurimiseks komisjon walida. Tehakse ettepanek: „kuna kindel olla ei wõi, et õnnetus ei kordaks, waja komisjon walida ja koosolek seisma jätta. Doljchenkow tõuseb laua peale ja kõneleb: „saimad määratumad summad kuulutatud, muud laed ei pea iial wastu, wõib olla, et see kõik nii plaanitsetud oli, kuid need plaanid on halastamatad; järeluurimistest peawad ka wolikogu liikmed osa wõtma; eesseisus peab keisrikoja ministeeriumile teatama, et wolikogule töötamiseks ruumid waja on otsida, oma elu kindlustamiseks. Jwaibtshenko: toetan ettepanekut kui saalis pädaohtlik on. Alekšinski: kui ma siia tulin, siis ei imestanud ma sugugi, et selle saali lagi sisse kukkus, kus rahwaasemikud istuwad. Kõigetugewamad laed on siseministe asjade ministeeriumis ja politsei departemangus. Teen ettepaneku kõige tugewamat, kõige kindlamat hoonet Peterburis otsida ehk oleks see ka politsei departemang, linnawolikogu ehk teiste sarnaste asutuste hoone ja seal wiibimata koosolekut edasi pidada. Rahwas ootab, mis tema asemikud ütlewad. Kui rahwas teada saab et nende üle laed sisse langewad, siis oskab ta sellest põhjusest aru saada.“

Krupinski: „Kui kord inimesi olemas on, kes wareiust pealt kuulata ei taha, ei wõi koosolekut edasi jatkata. Mina ei soowi põdrastesi kahtlustamistest aru saada, mida kellegile ärateenimata nõuste heidetakse. (Müra. Esimees helistab.) Kahtlemata leiame saali, kust meid Wene rahwas pealt kuulama saab. Seal ei hakka meie tähendusi tegema, waid oma tööd.“ Müra. Käteplagin parempoolsete seas).

Esimees palub korda alal hoida ja koosoleku edasipidamise küsimust harutada.

Shulgini, Bogdanowi ja Bulati lühikeste kõnede järele teatab esimees, et temale ettepanek ära antud, praegust koosolekut lõpetada, uue koosoleku ruumi otsimist ja uurimise komisjoni nimetamist eestseisuse hooleks jätta.

Riigiwolikogu wõtab ühehäälelisselt peale Jwaihtshenko ettepaneku wastu.

Koosolek lõppes kell 12.15 min. p. l.

Koosolekul wiibisiwad ka Stolüpin, Schwanebach, Kaufmann, Shtsheglowitow, Shauffus ja Jswolski. Peale koosoleku lõppu läksiwad Golowin ja Stolüpin nõu pidama. Tänupalweteenistust ei peetud.

mise peale näitab. Riigisekretär nägi kahekordist waewa: Lehtedest näitust kogudes, mis midagi ei wõi teeks tõha, ja kubernerit meelepaha awalduse selle kohta; mis aga „Wolmaja" puutub siis oli Gerard sunnitud tunnistama, et

asjad on näitust, mis seltskonna püüete peale näitab, et walitsusewastalist tegusid püüti toime panna, sest ka mõned seltsiliikmed tunnistawad otsekohefelt, nagu hra Welèmo on, et nad täitsa wastuhakkamise partei liikmed on; kuritöö isloomu, mida nad oma partei lõpetamisel ikkagi alalhoidsiwad, uue „Woima" ühisuse sisse tõiwad. (Järgneb).

Kaugemalt riigist.

Peterburist. „Rev. Ztg." kirjutatakse pealinnast, et 28. webruaril Newski prospekti peal soomustega kaetud automobil tähtub sõitma, mis rahwa tähelepanemist iseäralikult oma poole tõmbanud. Hallikas wärwitud automobil on igaküljest pealt terassoomustega kaetud ja wäikse torniga, kus kuulipilduja seisab.

Automobili sõidu kiirus ja liikumise wõimalus olla head.

Walitsuse projekt sissetuleku maksude üle.

„Birsh. Wedomosti" kirjutawad: Siin jaadik tehti mitmed muudatused sissetuleku maksu projekti kallal, nüüd on aga ta rahaministeriumi läbi dumale heaks arwamiseks ette pandud.

Projekt on järgmine: sissetuleku maksu maksawad kõik wene riigi alamad, kes alati siin elawad, ehk ajutiliselt wäljamaale sõidawad; wäljamaa alamad, kes enam, kui üks aasta Wenemaal elanud, ehk aga juba esimisel aastal mingisugust äri ajawad. Wene alamad, kes kaks aastat wälja pool piiri elawad ei maksa sissetuleku maksu mitte.

Sissetuleku maks saab wõetud: kõigest maksu maksja sisse tulekust, mis tal mööda läinud kalendri ehk operatsioni aastal rahas ehk raha wäärtuses olnud on, ja nimelt igast sissetuleku hallikast: Kapitalidest, imobilidest, kaubandusest, tööstusest ehk teistest ettewõtetest ja palgast.

Maks hakkab 1000 rublalisest sisse tulekust peale ja määratakse 1 prots. sellepeale tõuseb ta iga saja rubla pealt 0,01 prots. ja tõuseb 4 prots. peale 30.000 rublase sissetulekuga. Edasi tõuseb maks pikamisi ja on peale 100.000 rublasi sissetulekul 5 prots. ja jääwad juurdemad sissetulekud proportsional 5 protsenti rehkendud.

— 2. järgu wõidulaenu paberite loosimisel 1. märtsil wõitsiwad **500** rubla:

seria	pilet	seria	pilet	seria	pilet	seria	pilet
149	45	5414	28	10521	2	15448	50
198	1	5425	48	10670	45	15607	13
245	2	5503	12	10982	5	15704	15
266	4	5516	48	11007	14	15742	27
349	44	5601	9	11139	33	15752	46
490	1	5629	45	11182	28	15834	28
510	38	5698	42	11353	3	15860	10
547	50	5836	47	11384	1	15814	35
1034	22	5988	34	11401	50	15927	23
1187	42	6109	14	11460	42	16017	17
1201	41	6178	10	11475	9	16041	16
1318	22	6272	35	11564	32	16068	22
1377	24	6284	4	11667	38	16078	5
1424	44	6317	30	11668	21	16158	14
1533	39	6432	41	11683	21	16183	39
1535	17	6449	13	11778	40	16184	21
1617	23	6598	40	11802	32	16262	20
1649	5	6789	47	11929	3	16310	20
1649	9	6817	13	12025	15	16401	7
1860	34	6979	14	12136	18	16442	35
2066	33	7997	2	12176	12	16618	43
2138	22	7034	16	12258	12	16668	18
2146	40	7048	15	12324	18	16914	42
2188	32	7110	45	12410	38	16946	9
2240	41	7285	30	12490	17	16967	2
2375	18	7293	1	12658	19	16997	38
2522	1	7295	15	12683	17	17102	33
2537	9	7526	1	12736	41	17108	48
2585	30	7552	37	12781	41	17160	46
2763	11	7567	39	12837	23	17271	44
2825	42	7787	07	12858	46	17284	14
2948	23	7825	48	12863	02	17381	14
2955	30	7979	10	12924	50	17458	48
2960	19	8000	30	12943	21	17500	43
2995	34	8018	47	13029	1	17534	40
3089	24	8023	2	13118	45	17552	6
3048	28	8122	4	13189	39	17578	35
3061	29	8199	26	13205	8	17719	17
3251	49	8199	37	13217	16	17795	20
3316	43	8292	9	13234	15	17930	24
3374	37	8370	33	12364	21	17927	37
3490	38	8481	7	13378	2	18050	20
3555	48	8516	4	13463	28	18058	27
3556	13	8609	26	13467	48	18097	4
3570	30	8613	22	13774	6	18107	16
3597	16	8632	9	13789	24	18150	47
3649	19	8632	22	13903	18	18452	28
3743	36	8639	28	14005	35	18526	9
3836	28	8964	23	14065	20	18648	6
3837	33	9093	3	14186	38	18792	2
3873	4	9152	40	14196	26	18797	31
3934	9	9200	22	14207	49	18820	36
3986	6	9259	1	14220	11	18911	49
4061	43	9267	36	14239	13	18919	3
4038	22	9286	5	14249	27	18084	43
4393	18	9505	9	14583	12	19817	33
4404	30	9770	41	14604	43	19176	11
4410	11	9996	23	14701	36	19256	24
4587	47	10016	28	14914	45	19269	1
4773	26	10114	25	14953	17	19273	9
4926	8	10152	14	15023	7	19496	25
4934	4	10169	2	15036	42	19678	34
5127	20	10213	20	15174	3	19780	43
5144	25	10246	22	15188	42	19834	45
5229	6	10462	23	15284	41	19900	44

Ühtekokku 300 wõitu 600.000 rbl. wäärtuses.

Kustutamise alla langesiwad järgmised seriad, milles igas ühes 50 piletit on:

312	4604	8069	10182	13499	16879
708	4690	8077	10333	13545	16032
801	4741	8216	10367	13551	[illegible]
1150	4872	8275	10368	13686	[illegible]
1264	5139	8321	10565	13714	17330
1316	5358	8483	10772	14007	17419
1634	5369	8621	10988	14067	17575
1637	5414	8623	11014	14069	17659
1684	5436	8674	11098	14080	17662
1752	5507	8704	11184	14134	17739
1762	5614	8902	11540	14218	17802
1788	5664	8911	11762	14360	17877
1861	5730	8918	11784	14703	18008
1940	5789	9160	11810	14886	18109
1973	5867	9163	11953	15025	18420
2084	6022	9165	11987	15050	18429
2743	6085	9180	12040	15131	18488
3022	6629	9200	12145	15290	18519
3027	6639	9299	12363	15435	18634
3145	6664	9312	12373	15514	18682
3374	6668	9371	12547	15518	18710
3758	6869	9476	12694	15812	18712
3762	6900	9508	12732	15695	18768
3902	8936	9614	12745	15933	18850
4111	6984	9690	12935	16070	19109
4143	7166	9727	13109	16098	19186
4182	7340	9809	13118	16561	19279
4267	7563	9876	13129	16564	19287
4427	7696	9941	13300	16576	19723
4488	7770	10168	13332	16724	
4571	8051	10172	13419	16814	

Kokku 184 seriat (9,200 piletit) 1,242,000 rbl. wäärtuses. Maksetakse 1. junist hakates wälja, 135 rbl. tükk.

— **Siseministeeriumi asjade ministri ringkiri kuberneridele.** Ministeeriumile tulnud teatuste järele näikse pärast riigiwolikogu walimiste lõppu mõnes kohas tolurahwa keskel kuritööliste kihutusetöö tagajärjel uuesti tahtmist olewat korda rikkuda ja naabruses elawate mõisapidajate kui ka jõukate talupidajate wastu wägiwalda tarwitada. Mina ei luba mitte, et korratused, nagu need juba 1905. ja 1906. aastal sündisiwad, korduda wõiksiwad, ja olen kindel, et kohalikud ametipaigad õige aegsasti ja waljude abinõude waral, mis kihutajate ja awaliku rahu rikkujate wastu tarwitusele wõetakse, juuremad rahutused wõimalikult kõrwale hoida suudawad, et nad awaliku elu rahulist käiku kaitsewad ja kohalikkude elanikkude juige oleku ja omanduse kindluse eest hoolt kannawad. Sellepärast arwan oma kohuseks Teie tähelpanemist selle peale juhtida, kui tarwilik see on, sellekohaseid määrusi ja abinõusi kohe tarwitusele wõtta, et Teie oma käsu all friswatele ametnikkudele tähendate, et need, kes hooletumad on ja abinõusi õigel ajal ei tarwita ja rahutusi ja afgustes kohe maha ei suru, kohe wastutusele wõetakse, üks kõik, kas nad teenistusest lahti lastakse wõi kohtu kätte antakse. Mina olen kindel, et Teie, oma kohuste tähtsust, mis Teile kõigekõrgemalt peale pandud, täiesti tundes, kõik oma südiduse ja elutarkuse tarwitusele wõtate, et Teie kubermangus kord jalale jääks. Mina arwan tarwiliseks Teie tähelpanemist selle peale juhtida, et kõik rahutused talupoegade keskel, kui nad tulewad, esimises joones kubermangu ülema süüks langewad.

— Ööl wastu 4. skp. ilmus „Europa" wõerastemajasse seltskond lõbustajaid, millede hulgas kaks ohwitseri oliwad. Seltskond mahutas ennast uudes konserdi saalis olewasse kabineti ja tellis omale weini. Kaks esarietes istut läksiwad peagi jälle wälja, kuna teised edasi jooma jäiwad. Wiimati puutus nende kõne politikasse. Kutaisi kreisi mõisnikkude peamees Nikaratshe hakkas tõendama, et Kaukasia maakonnale tingimata peaks autonomia antud saama. Warsti läksiwad sõnawahetused nõnda terawaks, et ohwitser Koslow mõega wälja tõmbas ja mõisnikkude peamehel pahema kõrwa pea küljest ära lõi. Würst Nisharadse wõttis oma kõrwa põrandalt üles ja tuttas kabinetist wälja, aga wiie minutiga oli ta oma pea salwrättikuga kinni sidunud ja ilmus jällegi teiste hulka. Täitsa külma rahuga jõi haawatu weini edasi, kas juures ta jällegi autonomiast seletama hakkas. Waidlus muutus peagi käredaks, wiimaks tõmbas Kaukaslane taskust rewolwri wälja ja hakkas sellest oma ümberingi kuulisi pilduma. Tema juurde kargas wäljateenistud porutshik Golowin ja enese warju teisa ära petes, palus ta metslikulaskmist järele jätta, siiski ei lainud würsti Nisharadsi nõnda kergesti waigistada. Üks kuul tabas Koslowi — jooksis tõjukiliest läbi ja jäi naksasse peatama, teised seltselised saiwad kergemaid wigasi. Haawatud wiidi haigemajasse ühes mõisnikkude peamehega, kes oma maharajutud kõrwast kuidagi lahkuda ei tahtnud ja nõudis, et see oma kohale tagasi saaks õmmeldud.

Politika ringwaade.

Wäljamaalaste arwamised Wenemaa näljahädaliste kohta.

Omas kirjas „Wenemaa näljahädalisest kubermangudest" toob Rootsi lehe kirjasaatja „Dagens Nyheter" mitmesugused näitusi, et peapõhjused, milles Wenemaa kõigerikkamad kubermangud tihti näljahäda kannatawad, seisawad talupoegade enese korratumates põlluharimise ja majapidamise wiisides. Toome siin lühidalt tähendatud kirjeldusest:

Nälg ja puudus on siin Wolga ümbruses juba wanad tuttawad külalised. Wähem, kui 20. aasta jooksul on siin ringkonnas, mis Rootsimaast pa ripoolest sugugi wäiksem ei ole, 3 korda täieline wiljaikaldus ettetulnud ja nimelt 1891 aastal, 1892 ja möödalänud 1906 a.; peale seda ka kaks ikaldus weel wahepealsetel mõnda üksi kuid kohtasi.

Tingimata ilmub ka sarnaste ikalduste järel nälg.

Kui wili ei kaswa, siis on ka talupoeg täitsa abita seisukorda sattunud ja poleks tal mitte kõrwalisi abiandjaid olemas, langesiwad tuhanded kahtlemata nälja ohwriks.

„Neli aastat järgemööda saime ainult nii palju, kui maha külwasime, aga minewa aasta ei jäänud sedagi kätte," kaebewad talupojad. „Sõlwetes ei ole meil muud, kui näljast ärakoolenud rotisi ja ka neil ei jäe muud paremat üle, kui näljasurma rahulikult wastu wõtta."

Peab aga seda silmas pidama, et see maapind, kus talupojad sarnastest asjadest kõnelewad, mitte wiletsi ehk lahja ei ole, waid ta on palju kuulsa wene musta mulla korraga üle kaetud. Sarnasel tingimisel ei peaks üks juhtumise kombel ettetulew wiljaikalduse aasta mingisugust iseäralikku mõju awaldama, ilmuwad nad aga ikka ühedam ja pikalbasemalt nähtawale, siis tõuseb küsimus, — selle põhjused ikka terawamal kujul nähtawale.

Wiljaikaluste peapõhjus seisab kahtlemata selles, et ka kõigeparem maapind sarnasel põlluharimise wiisil, kui siin talupoegade juures moodis on oma kohuseid täita ei suuda. Siin nõuetakse maapinnalt igaaastasi head wiljakaswu ilma selle peale waatamata, et elanikkude arw alataja kaswab ja põlluharimise parandamiseks talupoegade wares seisukorras ei tehta mingisuguseid püüdeid ega kulusid.

Maa rammutamisest pole juttugi, selle asemel, et karwloomade arw laugeltgi selleks ei ulata. Peale seda tarwitatakse wõetawaineid siin küttematerjaliks. Põlluharimise riistad on täiesti muinasaegsed. Wenelaste aber on imestamise wäärilene, ka ei künna nad maad, waid pöörab ainult maapinna ümber. Mõnikord ei tarwitata ka sedagi algkujulist põllu harimise riista; lihtsalt: külwatakse wili ja seeme maha ja sellepeale lastakse loomad, kes seemne peale mulla sisse tallama.

Selle kirjeldatud põlluharimise kõrwal häwitawad elanikud olle põlgduiega seda, mis metsa nime wõib kanda. Talupoegadel pole nähtawasti wähematgi aimu, missuguseid hädaid tagajärgeli sarnane mõtteta metsade häwitamine neile kaela wõib tuua. Arusaajatel on muidugi teada, et metsa waesem maa palju kuiwem on, kuna ka kliima samasugune on. Seda näitab ka wiimase kahekümne aasta jooksul ettetulnud mitmete wähemate jõgede ja ärwede täieline kuiwamine ja isegi möödaläinud aasta wiljaikaldus oli otsekohene põua järeldus. Wiljakasw jääb aasta-aastalt ikka wähemaks, aga ühelgi ei tule mõttesse seda häda kohaste tarwilikkude abinõudega eemale hoida. Selle wastu tarwitakse — proowitakse aga mitmesuguseid kõrwalisi abinõusid: esmalt tehti proowi rohkem seemet maha külwata, siis wõeti nisude asemele rukkis ette, mis teatawasti wähem gaasisid tarwitab ja kui need katsed mitte soowitawaid järeldusi ei toonud, tõusis hüüe: „Andke meile rohkem maad!" Selle hüüde peale panewad mitmed agitatorid rõhku ja püüdwad seda kärmi Wene seltskondades ikka lakkamata laudata, muidugi on neil ju oma ka'u ki'mas, ja niisugusel kombel ilmubgi aksioma: Wene talupoeg ei wõi kauem elutseda, kui ta mitte rohkem maad ei saa.

Tähelepandaw on see, et näljawa rahwa hulgas siin ja seal saksa kolonid on; neil pole sugugi suuremad talud, kui wenelastel, kuid need elawad palju jõukamalt ja rikkamalt; nendest saksa kolonistidest ei ole mitte üks nälga näinud tuua. Parem juba on talupoegadele korralikku põlluharimist õpetada, et neil nälgida ei tarwitseks: kõik on ju hea, kui mõisniku maa kinu kätte läheb ja just selleks peab ju waljumini kiitendama: „Andke rohkem maad!" Ja nende noorte isandatestele on see tingimata tarwiline, kui ka korralikkudel aastatel talupojad lärmi tõstwad. Kõik a arusaamataks jääb see, kes tahawad waljusti täita: kas mitte teist teed ei leia talupoegade wiletsa seisukorra parandamiseks. Näigimates maakohtades on talupojad päewad läbi ilma tööta. Kui mina talupoegadelt küsisin, mis nemad teewad, wastasiwad nad, et lund roogiwad, kui mina märkasin, et see koguni täbisuseta tegewus on, siis wastati minu künmise peale, et kõik olesiwad rahul olema, kui aga tööd saaksiwad.

Selle küsimuse üle haritud wenerringkondadega kõneldes wastata'i mulle, et talupoegadel wõija õigus on, sest nende tuhandete tarwis ei ole kusagiltgi tööd leida. Iseenesestgi mõista, see on tõsi, et ühe korraga nendele kõikidele tööd muretseda on wõimata, aga siiski peab tõendama, et kui talupojad nälja aastatel tööd puuduses kannatawad, ilmub see ojalt sel põhjusel, et nad harilikutel aastadel selle puuduse eemale tõrjumiseks ühtegi sammu ei tee. Harilikutel aastatel saab talupoeg peaorgu kõik, mis ta oma arwamise järel temale tarwis läheb; ja mis tarwis siis ilma asjata ennast tulewiku eest muretsedes waewata. Talupoeg 3 nädalit aastas künnab, 3 lõikab wilja ja 3 — tarwitab ta igasuguste majapidamise korraldamiseks ära; ülejäänud aasta aja lamab ta ahju peal ehk wiidab selle wiinajoomise wõi pühadepühitsemiseks ära, on aga wiljasaak kehw, siis on talupoeg sunnitud näligima. Sellepärast ei ole ka sugugi imestamise wäärt, et sarnase lühikese tegewuse aja järeldusel ja selle sarnasel muinasaegsel põlluharimise wiisil talupoeg omale siiski tööd ei leia, kui juba ühe häda teda selleks sunnib. Rahwas, kes aastas kaks kuni kolm kuud põldu harib ja nii weel niisuguste wiletsate tööwahetega riistadega peab loomulikult tihti rõhuwate näljahädade all kannatama, sel jagu aastaaega lamab ta tegewuseta, nagu karu koopas.

Niisugusel korral ei wõi mitte sunduslisel teel mõisnikkude maade äräwõtmisest abi loota, kuigi talupojad sarnasel wiisil kümmekord rohkem maad omandaks, kui neil praegu on, aga niisuguse majapidamise korraga peab ta ikkagi nälgima.

Ainukene abinõu, mis selles wiletsuses parandust toob, on talupoegadele suurem põlluteaduslíne hariduseandmine, sest praeguses seisukorras ei suuda ta oma laiskuse ja wähese teadmisega märgitud hädast — wiletsusest pääseteed leida. Tema harib põldu nii, kuidas isa ja isaisa tegiwad ja arwab seal juures, et ta kõik oma kohused täitnud on. Selles hariduse tõstmises peitubgi Wene agrarküsimus.

Kohtukojast.

9. märtsil tuleb Tallinna ringkonnakohtus talupoegade Kristjan Rahkuri 21 aastat wana, Jaan Tiidowi 24 aastat wana ja Jüri Meskäpa 20 aastat wana, süütegu harutusele.

Asjalugu on järgmine:

1. webruaril 1906. aastal oliwad tähendatud kolm meest Jüri Ahelkonnas Patika külas Mari Kiiweri (Kooguta) sauna sisse kippunud. Saunamehele ütelnud nad, et neil külm olla ja nad ennast soojendada tahta. Kiiwer pole aga neid sisse lasknud; siis rebinud nad ukse lahti, kus juures Kiiwer ühte sissetungijatest haawanud. Nüüd hakkanud nad teiwastega loopima ja tahtnud ka pärast sauna põlema pista, ka olla räästasse umbes kahe jala suurune auk juba põlenud. Sissetungijate äraminekul juutnud aga Kiiwer tuld ära kustutada, kus juures ka see asjalugu, et katus märg olnud, palju kaasa aidanud.

Warsti peale selle wõeti Rahkur kinni, kes ka teised süüalused wälja andis. Tema ülesandmise järele wõeti ka Tiidow kinni, kelle käsi ka tõesti haawatud leiti olema. Meskäpp, keda ka mõisarüüstamiseks süüdistati, oli ennast peksust ärahoidmise hirmu pärast ise Tallinnas wangi annud.

Süüalustest tunnistawad: Rahkur: „Mäletan küll seal Tiidowi ja Meskäpa kutsumisel, ukse lahtimurdmisest ma osa ei wõtnud ega tea ma põletamisest midagi."

Tiidow: „Rahkuriga sain mina ja Meskäpp tee peal kokku, tema kutsumisel läksime meie sinna."

Meskäpp: „Mina olin joobnud, ega tea sissetungimisest ega ka põlema süütamisest midagi."

Kõik kaebtusealused istuwad linni. Tiidow toodi Pihkwast kohtusaaks siia, kus ta oma wangiroodu aastaid istub, mis temale mõisarüüstamise pärast mõisteti.

Kaebealuseid kaitseb adwokat Riesenkampf.
(Järgneb).

—6 märtsil tuliwad Tallinna ringkonna kohtus järgmised asjad harutusele: Paul Stepanow, noaga lõömise pärast — 8. kuuks wangi; Jüri Kukk, ohjade wargase pärast — 2½ aastaks parandusewangiroodu; Kukk on ennem warguse pärast karistatud; Hans Waldek, walepitsati tegemise pärast — 8. kuuks wangi; Kristjan Awik oma pojale elukardetawate haawade lõömise pärast 1 aastaks parandus wangiroodu; Kukkel ja Awikul wõeti ka mõned iseäralised õigused maha.

Tallinna uudised.

Segasõnumid.

— **Tingimised waimuhaigete majasse saamiseks.** Nagu lugejad juba teawad, awati hiljuti Liiwimaale — Stakelnisse — uus waimuhaigete maja. Tingimised, millega haigeid sinna wastu wõetakse, on järgmised:

1) Haigeid wõetakse esilemast soost wastu; eesõigus on neil, kes mõnes Liiwimaa wallas hingekirjas seisawad. Haigeid wastu wõtab ajutuse direktor.

2) Palwekirjale, millega haiget wastu wõtta palutakse, tuleb juurde lisada:
a) arsti tunnistus;
b) haige isikutunnistus (pass);
c) walla- wõi linnawalitsuse tunnistus, kes haiget sinna asendada tahab, selle üle, et ta haige söögi- ja rawitsemisekulud oma peale wõtab. Selle tunnistuse wõib ka mõni krediidiwõimaline erainimene anda.

3) Haige söögi ja rawitsemise eest, kes mõne Liiwimaa walla liige on, tuleb 10 rbl. kuus maksta, teiste eest makstakse 28 rubla kuus.

Maks makstakse kuue kuu eest ette. Kui haige enne seda sureb wõi ajutusest lahkub, makstakse see osa raha tagasi, mis haige ajutuses ei olnud.

Maksu kõrguse nende haigete eest, kellele iseäralist lubadust tarwis, määrab Liiwimaa waimuhaigete eest hoolekandja seltsi eestseisus. „Pol."

— **Wõistlus.** „Sädemete" januari-nummer ilmub takistuste pärast alles paari päewa järele. Weebruari nummer tuleb ka warsti järele, kuna märtsi-kuu nummer märtsi-kuu keskel ilmub. Ja selle märtsi-kuu numbri jauks kuulutawad „Sädemed" wõistluse wälja. Kõige parema politilise pilkelaulu eest antakse esimeseks auhinnaks 15 rubla, kuna teiseks 10 ja kolmandamaks 5 rubla määratakse.

„Aprilli-kuu numbri jauks kuulutatse pilkejoonistuste wõistluse wälja, kus esimeseks auhinnaks 20 rubla ja teiseks 15 rubla on määratud.

Pilkeluuletuseid saadetagu hiljemalt 10. märtsiks sisse ja pilkejoonistused hiljemalt 10. aprilliks.

Meie ei taha kunstnikkudele mitte kitsaid piirisi tõmmata, waid neile hästi laia lootusewõimaluse jätta. Sellepärast paneme ainult need tingimised üles:

Pilkeluuletuste kohta: Algupäralsus (parodistlised lubatud) ja ajakohasus. Soowitaw oleks, et pilkeluuletused meie olude ja isikute kohta käksiwad, kuid täiesti hea luuletus, mis üleüldisesse politikasse puutub, wõistleb tingimata kaasa.

Pilkejoonistuste kohta: Peab algupäraline olema, sulega joonistatud ja ajakohane. Soowitawad on meie politika kohta käiwad, kuid üleüldise politika kohta käiwad joonistused wõistlewad kaasa.

Wõistlejad saatku oma tööd kinnises ümbrikus. Lisatagu tööle oma märk wõi warjunimi juurde. Seesama märk wõi warjunimi tuleb teise ümbriku peale kirjutada, mille sees saatja nimi on.

Nende luuletuste ja joonistuste kohta, mis auhinda ei ole saanud, aga awaldamiseks kõlbawad, jääb toimetusele täielik tarwitamise õigus, kus juures kirjanik ja kunstnik harilikku tasu saawad, pilkeluuletuste eest 3—15 kop. rea pealt, joonistuste eest 1—5 rubla.

„Sädemete" toimetus.

P. S. Auhinda määrab kolmeliikmeline komisjon: komisjoni liikmed ei tohi kaasa wõistelda.

Palume ka teisi lehti seda wõistluse üleskutset awaldada. Adress: „Sädemed" Tartus.

Kas werega wõi lagemata?

Nagu „Düna Zigle" Peterburist kirjutatakse on Liiwi ja Eestimaal mõisade pidajatele kõige Kõrgemalt poolt luba antud rüütlikonna mõisade (Eestimaal Kuimetsa, Rapla, Kautu, Liiwimaal Lettkatu, Wana Wrangelshof, Planhof, Lubbenhof, Lappkaln ja Wiezemhof) peale 5 milj. ruplalist laenu mässu ajal saadud kahjude parandamiseks teha. Nimetatud mõisad jäewad wõlausaldajatele pandiks, kuna iga laenusaaja iseenesestgi mõista kõigepealt saadud laenu, tehtud wõla, eest wastutab.

Seda tähelpannes on ka mitmed Eesti kui ka Liiwimaa siirai komisjoni mõisade pidajad ülemale poole palwe saatnud, et ka neile, s. o. nende mõisade peale peaks lubatama laenusi teha, mida neil hädaste, ka rahutuste ajal saadud kahjude katmiseks tarwis on.

Iseenesest mõista wastab siin kõige pealt laenaja esimeseks oma wõla eest ja on ülemal nimetatud mõisad ehk õigem ütelda käemeheks mis ainult siis tarwitusele wõetakse, kui wõlasaaja maksu wõimetu peaks olema.

See on lihtne kindlaks tegemine, mida igamees, kel wähegi raha asjas pankadega, tegemist on olnud, aru peaks saama.

Koguni trikimoodi aga kirjutab sellest asjast „Koit". Ta paneb peal kirjaks „mis kingitus mõisnikudele". Ta katsub selgeks teha, nagu läheksiwad ülemal nimetatud mõisad rüütlikonna käest edaspidi ära, ja selle tõttu nüüd mõisnikud, kui „suwalad politika mehed" wõimalikuks tegewad weel wiimasi lõppu, s. o. 5 mil. rubla wälja tirida, et kui mõisad kaduma läheksiwad, siisgi oleks neil teatud summa taskus.

Meie arwame julgesti, et „Koit" selle kirjelduse sel mõttel kogemata sisse wõttis, ja ei taga sellepärast mitte ligemalt asja arutamisega oma ruumi raisata, sest et meie „Koitu" mitte nii lapsikuks ei pea, et ta läie mõistusega niisugust ebatõtt wäljakuulutada tahab. Igamees, kes laenu teeb on esimene wastutaja, olgu ta „Koit" wõi Koik ja tuleb nimelt esimese maksuwõimaluse korral käe ehk usaldusmees kõne alla, siin kohal nimetud mõisad. Et siin mingisugusest kingitusest juttu ei ole saab iga mõistlik aru, enne kellepoolt peaks siis see kingitus olema? Laenusaaja wastutab kõige pealt oma warandusega, ja rüütlikonna kogu mõisad on selle eest pandiks. Et nad siiasaadik ilma wõlgadeta oliwad, siis usaldawad niisuguse kindla pandi wastu wõlausaldajad ohwama protsendiga ja paremini, kui lihtsate eramõisade peale, kus juba enne wõlgasi on.

Koosolekud ja pidustused.

I. **arupidamise koosolek ühise Eestikeele kirjawiisi asjus** karskuse kuratoriumis pühap., 4. märtsil. Koosolekut awas hra E. Peterson E. R. S. kirjanduse osakonna nimel. Siis wõttis rahw.kool.dir. hra Reha sõna ja selgitas kõigejuhatuseks neid põhjusmõtteid, millede peal ülewal kirjawiisid põhjenewad: neid on kaks — ajalooline (historiline) ja fonetikaline. Niihästi ühel kui teisel on omad head ja halwad küljed; niihästi ühest kui teisest on raske, fonetikalisest isegi täitsa wõimata järjekindlalt, ilma mingi kõrwalekaldumiseta kinni pidada, sest 1) ühestgi keeles ei leidu niipalju kirjamärkisid, et nendega kõiki häälepeensusi ära saaks tähendada, 2) elaw keel muutub alataja, 3) peaaegu iga üksik isik kuuleb keelt isemoodi ja räägib seda omal kombel wälja. Sellele järgnes pikem kõne hra E. Petersoni poolt, milles ta selgeks teha püüdis, et meie praegused kirjawiisid fonetikalisest küljest waadates lonkawad ja arwustusi wälja ei kannata: wäldetest räägimata puuduwad kirjamärgid mõnede Eesti keeles leiduwate healikute (o ja u, e ja i, ö ja ü wahemised) tähendamiseks täieste; 2) teisi healikuid (b — p, d — t, g — k) kirjutatakse kahekordsete tähtedega; 3) ühe ja sellesama healiku ühte ja sedasama wäldet kirjutatakse kord ühte ja kord teisiti wiisi, jne. Kõne siht oli, niipalju kui nende ridade kirjutaja aru saaduks saada, näidata, et kui me ainult fonetikalisest alusest kinni pidada tahaksime, siis oma kirjawiisi nii kerwuliseks tegema peaksime, et seda raske oleks lastel ära õppida, raske tegelikus elus tarwitada. — Järgmine arupidamine on pühap., 11. märtsil sealsamas. „Snd."

— **Pidule**, mis pühapäewal, 4. märtsil inshener Lutheri rahwamajas toime pandi oli koguni rohkel arwul rahwast ilmunud. Pidu tõmbejõuks oli muusika ja näitemäng „Roinala talus". Esimesed ettekanded läksiwad, kui mõned wäikesed wead maha harwatame kaunis hästi korda; iseäranis näis rahwale muusikalik nalja wõte meeldima, kus mängijad üksikult ära lähewad ja ainult juhataja üksina jääb, kes siis wiimati kohtades leiab, et kõik äraläinud on. Tungiwal rahwa nõudmisel pidi seda kordama. Näitemäng kanti koguni nõrgalt ette: Roinila osa etendaja ei saanud oma osast maitugi aru, ja mõnes kohas oli seda otse piinlik waadelda niisama mängisiwad ka talu omanik ja Roinila teenijad. Silla Anna mängis oma osa meisterlikult läbi, teised oliwad enam wähem nõrgad.

Eestimaa Rahwahariduse Seltsi tegewusest.

Lasteaia osakond

on nõuks wõtnud 18. märtsil s. a. Börsisaalis näitemängi lasteaia heaks toime panna. Seks otstarbeks wõetakse wabatahtlisi annetusi lasteaias igal ajal wastu; peale selle on weel järgmised osakonnajuhatuse liikmed walmis selle näitemängi heaks määratud andeid wastu wõtma:

pr. Karlson (Harju uul. nr. 35) teisip. kella 9—10;
pr. Mukmann (Jürgensoni uul. 6) esmasp. kella 3—4;
pr. Grünberg (S. Tartu maant. 43) neljap. kella 2—3;
pr. Jakobson (Alemanni uul. 15) kesknäd. kell 2—3;
pr. Kompe (Balti hotellis, Runne uul.) neljap. k. 11—1; pr. Tõnson (Pagari uul. 4) esmasp. kell 12—2;
pr. Seeberg (Suwalaia uul. 4) neljapäew k. 11—12;
pr. Umblia (Jürgensoni uul. 6) laupäew k. 1—2;
pr. Kesküll (Ülem Ide uul 7) laupäew k. 1—2; hra Bauer (S. Ameerika uul. 2) teisipäew k. 4—5; hra Rabinson (S. Kewi uul., 10) teisipäew k. 10—11;

Sealsamas wõetakse lasteaia osakonda ka uusi liikmeid wastu.

Üks suur ehk kaks wäikest platsi (ehituskrunti) on

müüa

Datshi uul. Järelküsida Kr. Kotermanni kantoris.

Et wiimasel ajal iseäranis palju hobuse wargust ette tuleb sellepärast pidage hobused kammitsas.

Odawa hinnaga müün

hobuste kammitsaid.

Suure Tartu maanteel nr. [illegible]

Bückhofi naha pood

Wene turu juures, juudi poodide wastas soowitab

I. (prima) tallanahku

ja kõiksugu naha kaupa.

Wajalemma seemnekauplus

Ule Keila

Soowitab kõiki seltsi aia- ja põlluwilja ning lilleseemneid.

Jällemüüjatele kõrged protsendid.

Suur ladu kuiwa materjali krantside ja pärgade tarwis

Wesiweskit

soowitakse rentida!

Palutakse teatada Orrisaare mõisa A. S. nime peale, Ӏр. гор. Везенберг.

Minu

hinnakirjad 1907.

[illegible] kõiksugu aiawilja, lille, rohu ja metsapuu seemneid, peale selle suuri wiljapuid ja wiljapõõsaid, spargeli ja maasikataimi, puiesilla-, seina-, hekki- ja rida-puid, aia ja wäänpõõsaid, [illegible] roosipuid, georginid, lehetaimi, imortellid, aia tööriistu, puuwaha, [illegible] [illegible] hinnakirjad [illegible] hinnata nõudjale [illegible]

J. Daugull,

[illegible] kauplus Jurjewis — Tartus

Majad aiaga,

tõllaruumidega,

tallruumidega

ja hra Heiselsleckuga on wäga odawaste ja heade tingimistega müüa.

Lähemad teated antakse kella 1—3. hra H. Treu, Kaupmehe uul. nr. 31. kr. 5.

J. Margk'i

raamatukauplus Tallinnas.

Waimulikkude raamatute pealadu.

Suure Karja uul. Tallinna klubi all.

Kõige parem rohi jookswa ja luuwalu wastu

Ek. Anker

Pain-Ekspeller.

Kõige rohi [illegible] punasi [illegible] tarbisi [illegible]

F. Ad. Richter & Co. Rudolstadtis.

[illegible] Wenemaal: С. Петербургъ, [illegible] № 16. Areldaja Eestimaal J. A. Wiedner [illegible]

Saada igast aptegist ja rohukauplusest. Pra kimise õpetus saadetakse nõudjal hinnata kätte.

Wäga huwitaw.

12 kaarti ilusate piltkaarti [illegible] — 95 kop., 20 [illegible] — 1 rbl. 65 k., 8 pildikaarti [illegible] [illegible]

Торговой Конторъ „Посредникъ" Варшава.

Tellige habeme nuga „Progreß"

[illegible] 2 rbl. 75 kop. [illegible]

Торговой Конторъ „Посредникъ" Варшава

Saadame koju kätte kaasa [illegible] „Bonarm" [illegible] 12 r. 95 kop. [illegible]

Kõigile asjaarmastajatele

Grammofon „Wiktor" [illegible]

Торговой конторъ „Посредникъ" Варшава.

[illegible]

Sampanjer Limonadid

(ilma Aeterita ja Essenzita)

Citronen
Apfelsinen
Kirschen
Himbeeren
Vanille
Kranzbeeren
jne.

10 kop. pudel

wiinakauplusest ja wirtsspoodidest saada.

Tuleb hästi selle peale waadata, et pudeli peal õige silt on.

Kontor Tõnismäel nr. 18. Telephon nr. 113

Trükitud ... kuulutuste trükikojas. Tallinnas

Wõidulaenu paberid saawad kustutamise wastu kinnitatud

Tallinna panga G. Scheel & Co. kontoris.

Haruldane.

„Polyphon" [illegible]

Тоpговый Конторъ „Посредникъ."

[illegible]

Weskid ja weskiwärkisid kunstweskiid ja kaustkiwi-materjali wanade kiwide peale welamiseks franz kwarts ja Na-xos smirgel käijaskid. Jonsdorfi [illegible] kolme akraga [illegible] ja [illegible]

Nehepeksumasinaid ja hobusewärkisid

soowitab

F. H. Maultzsch,

Tallinnas, Raaduse platsi ääres, nr 13.

Õlgedest pudeli kestade masinaid

(Strohhülsenmaschinen) müüb odawalt

Fr. Waldmann,

Tallinnas, Ülemiste mäe all willakraasimise wabrikus.

Tähendus: Õlgedest kestade töö läbi wõib, kui ka õle pund 30 kop. arwatakse weelgi 35% puhast kasu saada.

Tallinnas, Ülemiste mäe all willakraasimise

wabrikus

saawad lamba- ja puuwillad igal ajal hästi ja odawa hinna eest kraasitud ja kedratud. Peale selle soowin masinate pidajatele head Inglismaa terasest masinate ja puhastamise kraasi ja willakraasimise masinaid. Lugupidamisega

Fr. Waldmann.

R. Reichmann'i kauplus.

Pika uulitsal № 18.

soowitab omast suurest kogust

Saapaid	Särka	Kõiksugu kujutud töösi
Galossisid	Püksa	Kamsonisi
Kübaraid	Kraesi	Traksisi
Mütsisi	Mansetta	Kirjataskusi
Kraewarjajaid	Kindaid	Rahakotisi
Kaelarätikuid	Sokkisi	Sallisi
jne.		jne.

Slipsusi suures wälja walikus.

Kokenhofi auru õllewabrik

Riias 1901. a. suure kuldse medaljega auhinnatud.

Pariis 1905 a. eriwalise auhinna — suure kuldse medaljega ...

Õllesadu, Dunkri uul. nr. 4.

Hartmuti m.,

soowitab ... tarwitajatele Tallinnas ja ümbruskonnas oma ... teenida bakteriologilisti katse-asjuste ülewaatuse all seiswaid, wäga

Häid õllesid:

Pilseni, Saa ser, Laager — heledad õlled.

Por er, Müncheni, Laua — tumedad õlled.

Destilleeritud weest mineralweesid ja limonadisid.

[illegible] Kokenhofi õlut ... tellimisi wastu järgmised wiinakauplused: ... Wiru uul. nr. 15 ja Suurel Tartu maanteel nr. 18. ... Narwa maant. ... Suurel Tartu maanteel nr. ... ja Suurel Roosikr. uul. nr. 1. ... Mineralweed, limonadid ja seltreesi saiwad Tallinna näitusel hõbe-auhinna.

Lugupidamisega

Ludwig Lange.

Kõnetraat nr. 251.

Teadustan, et endise Krügeri ja Bärengrubi kaupluse Tallinna klubi majas, ringkonna kohtu wastas nr. 8, omandanud olen ja igt taha

puusärkisi ja metall- pärgasi kõige odawamatest kuni kõigekallimateni müün.

Peale seda igat seltsi mööbleid.

Ostan ja müün ka pruugitud mööbleid.

Lugupidamisega

O. K. Muuga.

Restaurant Anglais

Suure turu ääres. Telephon nr. 413.

Blinist kawiariga, „Königsberger Rinderfleck."

[illegible] eine portsjonid 20 kop. [illegible]

E. Grewing

Era telegramm!!

[illegible] odawam [illegible] „Kingitus" [illegible]

Pange tähele! [illegible]

[illegible] Торговой контръ „Посредникъ" г. Варшава.

Tähtjas!!

Meie firma on 50 kuld aastat [illegible]

[illegible]

Торговой Контор „Посредникъ" Варшава

Wene-Amerika seltsi gummiasjade wabriku

kalossisi

suures wäljawalikus on odawate hindadega saada.

R. Reichmann'i

juures, Tallinnas, Pikal uulitsal nr. 18/25

Tööriistade

karist, kastist, kaartist

Kaartist wäljasaagimise tarwitustega müüb odawalt

Joh. M. Kruus.

Fr. Waldmanni willakraasimise ja kedramise wabrik

Tallinnas, Juhkentalis, Ülemiste mäe all

Teeb nagu ennegi willakraasimise ja kedramise tööst.

Hinnad odawad.

Wäljaandja ... ja toimetaja ... Pravet.